Шу азиз Ватан — Ўзбекистон барчамизники!

ИШОНЧ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

• 18 июнь 1996 йил, сешанба • № 48 (295)

Янгилик

ЯНГИ КОМБАЙН ТАЙЁР!

«Марал Е-281» ем-хашак йиғиштириш комбайни республикамизда муваффақият билан синовдан ўтди. Бунга немис машинасозларининг ёрдами туфайли эришилди. Маълумки, Зангиота туманидаги «Ўзбекдастгоҳзавод» акциядорлик жамияти базасида ем-ҳашакни йиғиштириб олишга мўлжалланган «Марал Е-281» комбайнини ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон-Олмония қўшма корхонаси барпо қилинган эди. Ўзбекистон бозорига хорижий инвестициялар ҳамда технологияларни жалб қилиш республикамизда ана шундай қўшма хўжалиги техникасини тайёрлаш имконини яратди.

Янги комбайн барча техник синовлардан ўтди. Натижада унинг техник жиҳатдан такомиллашгани ва ҳамма талабларга жавоб бера олишига қониқиш ҳосил қилинди. Бу комбайнни ишлатиш жуда қулай, у иқтисодий жиҳатдан тежамли. У ўзига ўхшаш бошқа комбайнларга нисбатан ёнилғини уч баробар кам сарфлайди.

«Марал Е-281»ни ишга солиш пайти ҳам етиб келди: ахир, ҳамма жойда ем-ҳашакни йиғиштириш ишлари авжида. Янги комбайн ем-ҳашакни тўла-тўкис йиғиштириб олишда деҳқонларимизга жуда қўл келади.

Т.ТУРСУНОВ.

ЭЛЕКТРОД ЎЗЛАРИДА ТАЙЁРЛАНАДИ

Бугунги кунда тадбиркорлик ва ишбилармонлик қўл келиши ҳаммамизга аён. Буни қалбдан тушунган Қарши темир-бетон буюмлари заводи маъмурияти корхона фаолияти учун энг зарур бўлган электрод муаммосини ҳал этди. Ёш ишчи Шароф Отақулов йўлланма билан Тошкент «Оргтехстрой» илмий-текшириш институтига юборилди. У илмгоҳ мутахассисларининг кўмагида электрод ясашни мукаммал ўрганиб қайтди.

Айни пайтда заводнинг бош механика цехида Шароф ва унинг касбдошлари ёрдамида пайвандлаш учун зарур бўладиган электрод тайёрланмоқда. Ҳозирча бу ерда ҳар сменада 10-15 килограммгача электрод тайёрланиб, истеъмолчиларга етказиб берилмоқда. Энг муҳими завод маъмурияти электрод излаб, елиб-югурмайди. Бу маҳсулот ўзларида тайёрланмоқда. Бу арзон ва қулайдир.

С. АСРОРОВ.

БИРЖА ЯНГИЛИКЛАРИ

Республика кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимларида ўтган ҳафтада 13 та «ким ошди» савдоси ва танловлар ҳамда 8 та биржа савдолари ўтказилди. Ҳафта мобайнида 196 та иншоот сотилди ва 33 миллион 892 минг сўмлик маблағга эга бўлдилар. Автомобилларга ёқилғи қуйиш шохобчалари, ер майдонлари, ҳар хил маркали автомашиналар, уй-жойлар ва бинолар янги мулкдорлар қўлига ўтди. Савдо мобайнида Самарқанд вилояти Ургут туманида жойлашган 22-автомобилларга ёқилғи қуйиш шоҳобчаси бошланғич нархи 350 минг сўм бўлгани ҳолда 14 миллион сўмга харид қилинди. Бундан ташқари Нуробод туманида 15 та қурилиши тугалланмаган иншоот 300 минг сўмга сотилди. Тошкент вилояти Янгийўл туманида жойлашган 14-АЁҚШ ҳам 4 миллион сўмга харид қилинди. Ўтган ҳафтада ер майдонларига ҳам талаб катта бўлди. Биржа савдолари кундан-кунга кенгайиб бораётганлиги қувончли ҳолдир.

***

Республика қимматбаҳо қоғозлар биржасида бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 20 та ҳиссадор жамоалар қатнашди. Улар ўзларининг 51765 та акцияларини сотиб 24229264 сўмлик маблағга эга бўлдилар. Унда Хоразмнинг «Меҳригиё», «Урганч мебель» ва Фарғонанинг «Бешариқ момиқ» жамоалари акцияларини 100 сўмдан, Тошкент вилояти «Янги йўл қишлоқ хўжалиги фирма»си 2768 сўмдан, Самарқанд вилояти «Узагрохимсервис» Пастдарғом 1050 сўмдан сотдилар. Қимматбаҳо қоғозлар бозори кенгайиб бормоқда ва унда ҳиссадор жамоалар фаоллик кўрсатмоқдалар.

"Ишонч"га обуна давом этмоқда

Идоравий обуна индекси 64561, обуна баҳоси—6 ойга 267 сўм 32 тийин (каталог баҳоси)
Тошкент шаҳри учун—237 сўм 18 тийин.
Якка тартибдаги обуна индекси 64560, обуна баҳоси—6 ойга 164 сўм 40 тийин (каталог баҳоси)
Тошкент шаҳри учун—133 сўм 20 тийин.

Истаган алоқа бўлимида обунани расмийлаштиришингиз мумкин.
Муштарийларимиз сафида Сиз ҳам бўлишингизга ишонамиз!

«Ҳосил-96»

ДОН МЎЛ БЎЛАДИ

Пешку тумани деҳқонларининг республика мустақиллигининг 5 йиллигидаги режалари 37 минг тонна пахта ва 15 минг тонна дон етиштиришдан иборат. Ана шу эзгу мақсад йўлида далаларда меҳнат қизғин. Ғаллакорлар ўрим-йиғимга ҳам намунали тайёргарлик кўриб қўйдилар. 5 минг гектар ердаги ғаллазор ўғитланиб, 4-5 марта қондириб суғорилди. 35 та комбайн ишга тахт. Омборхоналар, дон қабул қилиш пунктлари, донни ташиш техника-транспортлари таъмирланиб қўйилган. Бу йил дон ҳар қачонгидан кўра мўл бўлиши кутилмоқда.

Ўрим-йиғим арафасида жамоатчи мухбиримиз деҳқонлар, хўжалик раҳбарлари билан мулоқотда бўлди.

Зиёдулла ХОЛОВ (Йўлдош Эргашев номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси): — Қўлдан берганга қуш тўймас деганлар. Ўтган йили анчагина майдонда бошоқли дон экинлари ва маккажўхори эккан эдик. Шу ҳисобдан хўжалигимиз аҳолисига 200 тоннадан зиёдроқ ғалла тарқатдик. Лекин бу ҳали кам. Бу йил 462 гектар ерда буғдой етиштиряпмиз. 45 та пудратчи астойдил ишлаб, мўл ҳосил олишга мустаҳкам замин ҳозирламоқда. Собир Турсунов, Рўзи Ҳамроев, Зокир Пўлатов каби пудратчиларимиз гектаридан 45-50 центнердан дон учун кураш олиб бораяптилар. Ялпи ҳосилни 1500 тоннага етказмоқчимиз. 4 та комбайн тайёрлаб қўйилган. Эрта-индин дон ўримига киришиб, бу ишни 20-25 иш кунида ниҳоясига етказамиз. Бир мисқол донни ҳам нобуд бўлишига йўл қўймаймиз.

Неъмат ГАДОЕВ («Неъмат» деҳқон хўжалиги бошлиғи): — Тегирмонда тортилиб тандирда қип-қизариб пишган буғдой нонни тановул қилишга нима етсин? Биз оила аъзоларимиз билан 1995 йилда Варахша чўлидан 4,5 гектар янги ер очиб, деҳқон хўжалиги ташкил этган эдик. Ўғилларим Ибодулла, Хайрулла ва жиянларим билан қаттиқ ишлаб, чўлда мўл ҳосил ундирмоқчимиз. Экинларнинг ривожи яхши. Гектаридан камида 25 центнердан ҳосил кўтаришни таъминлаймиз.

Хўжалигимиздаги Туймурод Жабборов, Даврон Нуров, Усмон Шаропов бошлиқ деҳқон хўжаликларида ҳам дон ҳосилининг чўғи баланд. Умуман бу йил «Туркистон» жамоа хўжалигида дон ҳосили баракали бўлди. Жамоа хўжалигимиз бўйича 1200 тоннадан зиёд дон етиштирамиз. Давлатга дон сотиш режасини ортиғи билан уддалаб, бир қисм ҳосилни омборга топширамиз.

Мардон Худойназаров (Охунбобоев номли жамоа хўжалиги пудратчиси): — Хўжалигимизда бу йил 330 гектар ерда ғалла ўстиряпмиз. 33 та оилавий пудратчилар шу кунларда қизғин иш олиб бормоқдалар. Жамоа хўжалигимизнинг 945 тонналик улкан хирмонига бизнинг 28 тонна донимиз қўшилади. Сифатли ишлов ва парваришдан кейин 7 гектар ерда буғдойимиз серҳосил бўлиб етилмоқда. Гектаридан 40 центнердан кам бўлмайди. Майдонларни ишга ҳозирлаяпмиз. Комбайнлар ишга шай.

Ер деҳқонни тўйинтиради, кийинтиради. Буни қалбдан ҳис этган меҳнат аҳлимиз тадбиркорлик билан иш юритиб, дала ишларини кучайтирмоқдалар. Шубҳасиз, жонажон диёримизнинг беш йиллигини меҳнатда ажойиб ютуқлар билан нишонлаймиз. Ўрим-йиғимни қисқа муддатларда уюшқоқлик билан ўтказиб, донимиз-нонимизни кўпайтирамиз.

Собиржон ҚОДИРОВ.

ОЛИМПИАДАЧИЛАРИМИЗ ШАРАФИГА

Яқинда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг мажлислар залида ёзги Олимпиада ўйинларида иштирок этиш учун тайёргарлик кўраётган миллий терма жамоаси аъзолари касаба уюшмалари Республика олимпия ўринбосарлари маҳорат спорт мактабининг тарбияланувчилари, енгил атлетикачилар, сузиш бўйича спортчиларимиз ва уларнинг мураббийлари шарафига йиғилиш бўлиб ўтди.

Уни Федерация Кенгаши раиси Ҳ.Жамолов очди.

«Ўзбекистон ўз мустақиллигини қўлга киритгач жаҳондаги кўплаб мамлакатлар билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйди»,-деди нотиқ ўз сўзида. Бугунги кунда мустақил Ўзбекистонимизнинг спортчилари жаҳон саҳналарида эришаётган ғалабалари шарафига байроғимиз баланд кўтарилаётгани ва унда касаба уюшмалари аъзоларининг ҳам муносиб ҳиссалари борлигини мамнунлик билан тилга олди. Шунингдек, V-Осиё чемпионатидаги сузиш бўйича миллий терма жамоамиз қўлга киритган ютуқлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтди.

Сузиш бўйича миллий терма жамоамиз аъзолари 17 июнь куни Олмонияга ўқув машқларига жўнаб кетади. 20 кун олимпиада олди Атланта шаҳрида қўшимча машқларни ўтаб, бир йўла XVI ёзги Олимпия ўйинларида иштирок этиб қайтишади. Шу муносабат билан Федерация Кенгаши раиси Ҳ.Жамолов спортчиларимизга миллионлаб ишқибозлар номидан биринчи бор мустақил юртимизнинг шаъни ва нуфузини ҳимоя қилишда омадлар тилаб қолди. Енгил атлетика бўйича терма жамоа мураббийси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Г.Арзуманов ҳамда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий, сузиш бўйича миллий терма жамоамиз катта мураббийси В.Петров жавоб сўзида касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашига ўз миннатдорчиликларини билдириб, миллий терма жамоамиз аъзолари бундай нуфузли мусобақада биринчи бор мустақил бўлиб қатнашаётганлигини, бу нарса уларга ҳам катта масъулият юклашини алоҳида таъкидлаб, билдирилган ишончларини оқлаш учун бор куч ва маҳоратларини аямаймиз, дедилар.

Федерация Кенгаши раиси Ҳ.Жамолов йиғилиш сўнггида Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерация Кенгаши номидан спортчиларни қимматбаҳо эсдалик совғалари билан тақдирлади.

У.МИРЗОАҲРОР.

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

МДҲ мамлакатларида

Ўтган якшанба Россия халқи учун ўз тақдирини танлаш куни бўлди дейиш мумкин. Мамлакатда янги Президент сайловлари бўлиб ўтди. Айтиш мумкинки, шу куни кутилмаган воқеалар содир бўлмади. Чет эл кузатувчиларининг гувоҳлик беришича, сайловлар эркин, демократик асосда ўтган. Уларда овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган мамлакат аҳолисининг 70 фоиздан ортиқроғи иштирок этди. Кеча эрталабгача бўлган дастлабки маълумотларга қараганда, Президент Б.Ельцин 34 фоиздан ортиқроқ овоз олган. Унинг коммунистик рақиби Г.Зюгановга салкам 32 фоиз сайловчилар овоз беришган.

Истеъфодаги генерал Александр Лебедь кўпчиликни ажаблантириб, тўплаган овозлари бўйича учинчи ўринга чиқиб олган. Унинг номзодини 15 фоиз сайловчилар ёқлашган. Президентликка номзод Г.Явлинский 7,9, В.Жириновский 6,5 фоиз овоз олишга муваффақ бўлишган. Қолган номзодларнинг ҳар бири атиги бир фоизгача овоз билан кифояланишган. Албатта, бу дастлабки маълумотлар.

***

Марказий сайлов комиссиясининг маълумотларига кўра, Россия пойтахти ҳокимияти бошлиғи лавозимига сайловларда ҳозирги шаҳар мэри Юрий Лужков учун сайловчиларнинг 90 фоизи ёқлаб овоз берган. Ушбу маълумот 54 фоиз бюллетенларнинг ҳисоб-китоби натижалари бўйича олинган. Унинг рақиблари Ольга Сергеева 4,8 фоиз ва Александр Краснов 3 фоиз атрофида овоз олиб, эндиликда ҳатто назарий жиҳатдан ҳам Ю. Лужковни қувиб етиш имкониятидан маҳрум бўлишди.

***

Чеченистонда Россия Президенлигига ҳамда расмий ҳокимият томонидан уюштирилган «Халқ мажлиси»га сайловлар бўлиб ўтди. Расмий ҳукумат раҳбари Доку Завгаев берган баёнот бўйича бу сайловларда 53 фоиз сайлаш ҳуқуқига эга бўлганлар иштирок этган. Кузатувчилар ва чет эл журналистларининг фикрига кўра Д.Завгаев билан республика сайлов комиссияси раҳбарлари берган маълумотларда фарқ мавжуд. Чунончи, сайлов комиссияси раиси ўринбосари Собировнинг айтишича, 22 округдан 11 тасида сайловчиларнинг кўпи билан 33 фоизи овоз берган. Республиканинг бир қатор туманлари ҳамда қўрғон ва қишлоқларида сайловлар ўтказилмаган.

***

Абхазиядан келган маълумотларга кўра, шанба куни қуролли кишилар томонидан эгаллаб олинган автобусдаги 19 йўловчидан 10 киши ушлаб қолинган. Грузия расмий шахсларининг гувоҳлик беришича автобус чегарадаги Гали шаҳрида қуролли кишилар томонидан забт этилиб, улар қамоқда ётган икки абхаз айирмачиларини озод қилишни талаб этишган.

Абхазиянинг расмий вакиллари автобусни гаров учун эгаллаб олишга ҳаракат бўлганлигини рад этишмоқда. Уларнинг эътироф этишича, абхаз полицияси автобусни ҳужжатларни текшириб кўриш мақсадида тўхтатган. Текшириш жараёнида бир қанча йўловчилар сўроқ қилиш мақсадида ушлаб қолинганмиш.

Хорижда

Ироқ соқчилари БМТ инспекцияси вакилларини муайян ҳарбий объектларни текширишларига йўл қўймадилар. Инспекторлар делегацияси раҳбари Никита Ёмидовичнинг Қоҳирадан хабар қилишича, Ироқлик соқчилар билан бўлиб ўтган сўнгги можаро энг жиддий тўқнашув бўлган. Делегация БМТнинг қуролланиш бўйича махсус комиссияси бошлиғи Р.Эккимус йўриқномаси бўйича якшанба куни Бағдоддан учиб кетди. Комиссия бошлиғининг эртага Бағдодга келиши режалаштирилган. Бу ерга у вазиятни юмшатиш мақсадида келмоқчи. Ироқ томони мамлакат хавфсизлигини таъминлаш нуқтаи-назаридан баъзи ҳарбий объектларини текшириш ўтказишдан бош тортмоқда.

***

Пекиндан олинган хабарларда айтилишича, америка интеллектуал мулкига алоқадор можарони ҳал этишнинг сўнгги муддати АҚШ томонидан яна чўзиладиганга ўхшайди. Америка ва Хитой савдо вакиллари бирор битимга келиш ниятида Пекинда астойдил ҳаракат қилишди. «Америка овози» мухбири муҳокама этилаётган масалани ҳал этишда силжиш борлигини маълум қилди. АҚШ томони агар битимга келишмаса Хитойга нисбатан қатъий иқтисодий санкциялар жорий этилишини таъкидламоқда. Бироқ, Америка савдо вакили Ш.Баршевски, аниқ шартлашувларга эришиш учун қанча вақт керак бўлса шунча вақт музокаралар олиб боришини айтган.

***

Исроил Бош вазири Б.Натаняху якшанба куни учта сиёсий партия билан ҳамкорлик ҳақида ҳужжатларни имзолагач, кеча парламентга янги ҳукумат таркибини тақдим этишга тайёрлигини билдирди. Б.Натаняху мансуб бўлган Ликуд ўнг қанот партияси янги ҳукумат учун тамойиллар мажмуини эълон қилди. Унда айтарли янгилик йўқ. Партия босиб олинган Иордан дарёсининг ўнг қирғоғи, Ғазо сектори ва Жолан тепаликларида яҳудийлар яшаш жойларини кенгайтиришга даъват этади. Шунингдек, у Фаластин давлатининг ташкил этилишига қаршилик билдиради.

***

Фаластин матбуоти бўлажак мустақил Фаластин давлатининг биринчи Конституцияси лойиҳасини эълон қилди. Франс-Пресс агентлигининг маълум қилишича, лойиҳада маркази Қуддуси шариф бўлган Фаластин давлатини тузиш кўзда тутилган. Ҳужжатда Қуддуси шариф уч дин учун муқаддас шаҳар бўлиб қолаётгани таъкидланган. Фаластин мухториятининг ҳукмрон органи қонун чиқарувчи депутатлар мажлисига юборгунча, Конституция лойиҳасини муҳокама этишни бошлаб юборишга аҳолини даъват этди.

***

Ирландия республикаси ҳукумати Ирландия Республикаси армиясининг «Шинд-файн» сиёсий қаноти билан ҳар қандай алоқаларни қаттиқ назорат қилиш масаласини кўриб чиқишини маълум қилди. Ўтган шанба куни Англиянинг Манчестер шаҳрида юз берган портлаш бу қарорнинг қабул этилишига сабаб бўлди. Ирландия республикаси ташқи ишлар вазири И.Спейнгнинг айтишича энди «Шинд-Файн» Шимолий Ирландия масаласи бўйича тинч музокараларда иштирок этишдан четлаштирилади. Шимолий Ирландия бўйича кўп партияли музокаралар ўтган ҳафта бошланган бўлиб, «Шинд-файн» аввал бошдан унда қатнашиш учун курашиб келаётганди.

Жаҳон матбуот агентликлари материаллари асосида.

Касаба уюшмалари ҳаёти

БОЛАЛАРГА ҒАМХЎРЛИК — КЕЛАЖАККА ҒАМХЎРЛИК

Меҳнаткашларни, уларнинг оила аъзолари ва болаларини соғломлаштириш касаба уюшмалари санаторийлари, дам олиш уйлари, санаторий-профилакторийлар, болалар соғломлаштириш масканлари, спорт мактабларини бошқариш, улар ишини кўнгилдагидек ташкил этиш - касаба уюшмалари фаолиятининг асосини ташкил этади. Ҳўш, шундай экан, Жиззах вилояти касаба уюшмаларининг бу соҳадаги фаолияти қандай йўналишларда олиб борилмоқда?

Соғломлаштириш- дейди Жиззах вилоят касаба уюшмалари кенгаши раиси Ислом Хушиев Кенгашнинг IV пленумида қилган маърузасида, ушбу жамоат ташкилотининг муҳим вазифаси эканлигини тўғри англаган ҳолда вилоят кенгаши меҳнаткашларни санаторий-курортларда даволаш ва соғломлаштириш борасида ўтган йилларга нисбатан кўпроқ йўлланмалар олишга, меҳнаткашларнинг бу соҳадаги талабларини тўлароқ қондиришга ҳаракат қилмоқда. Шу мақсадда жорий йилнинг беш ойи мобайнида 832 киши соғломлаштирилди. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раёсатининг «Фуқароларнинг, айниқса оддий меҳнаткашларнинг санаторияларда соғлиқларини мустаҳкамлашларига кенгроқ имконият яратиш мақсадида йўлланмалар учун дам олувчилар томонидан пул миқдорини камайтириш ҳақида»ги қарорлари муҳим рол ўйнамоқда. Эндиликда шу қарорга асосан меҳнаткашларга санаторий-профилакторийлар ва парҳез таомлари учун олинган йўлланмаларнинг 20 фоизи бепул, 60 фоизига йўлланма қийматининг 10 фоизини ва қолган 20 фоизига йўлланма қийматининг 20 фоизини тўлайдилар. Бепул йўлланмалар 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига, байналминал жангчиларга, Чернобил фалокатида бўлганларга, донорларга ва вояга етмаган ёшларга бериладиган бўлди.

Тан олиш керакки, ҳозирги паллада оддий меҳнаткашларнинг санаторийларга бориб дам олишга «қўли қисқа»лик қилмоқда. Уларнинг вилоятимиздаги якка-ю-ягона «Зомин» санаторийси хизматидан фойдаланишлари ҳам кўнгилдагидек эмас. Ахир, битта йўлланма билан 2-3 кишининг дам олишини ташкиллаштириш мумкин-ку. Вилоятда яратилган бундай қулай ва арзон дам олиш шароити баъзи касаба уюшма ташкилотларининг уқувсизлиги, ташкилотчилик қобилиятларининг етишмаслиги натижасида оммалашмаяпти.

Баъзи касаба уюшма қўмиталари йўлланмани фуқароларга ўз вақтида етказиб бермаяпти. Натижада ортиқча ҳаражатлар келиб чиқмоқда. Жумладан, «Чимён» санаторийсига феврал ойи йўлланмаси билан апрел ойида борган 15 нафар дам олувчи учун 14 минг сўм қўшимча пул ўтказиб берилди. Бундай ортиқча ҳаражат қилишга кўникиб қолган касаба уюшма қўмита раислари моддий жавобгарликка тортилиши лозим, деб ўйлаймиз.

Ҳозирда касаба уюшмаларининг маблағи ҳисобига қурилган, санаторийлар ярим бўш турган бир пайтда, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг бошқа санаторийларга йўлланмалар олишини бутунлай таъқиқловчи қарори бўлишига қарамасдан, айрим касаба уюшма қўмиталари вилоят кенгаши рухсатисиз бошқа идорага қарашли санаторийлардан йўлланмалар олишмоқда. Жумладан, агросаноат мажмуи ходимлари вилоят қўмитаси (раиси О.Бурхонов) 1 миллион 510 минг сўмга, давлат муассасалари ходимлари вилоят қўмитаси (раиси А. Каримов) 200 минг сўмга бошқа санаторийларга йўлланма олишган. Халқ таълими ходимлари Жиззах шаҳар қўмитасининг (раиси Э.Норматов) 170 минг сўмлик маблағи «Узбектуризм»нинг Жиззах ҳудудий бўлинмаси орқали дам олишга фойдаланилди.

Бундан ташқари агросаноат мажмуи ходимлари вилоят қўмитаси 82 минг 300 сўмга, тиббиёт ходимлари вилоят қўмитаси 73 минг сўмга, халқ таълими ва фан ходимлари вилоят қўмитаси 48 минг сўмга, вилоят сув хўжалиги бошқармаси касаба уюшма қўмитаси 40 минг сўмга, 1-сонли трест 20 минг сўмга хўжалик ҳисобидаги соғломлаштириш вилоят бошқармасидан йўлланмаларни 10-20 фоиз устама ҳақи тўлаган ҳолда сотиб олдилар. Юқорида санаб ўтилган вилоят тармоқ қўмиталарининг интизомсизлиги натижасида бошқа соҳалардан йўлланмалар сотиб олишга 2 миллион 300 минг сўм сарф қилинган.

Меҳнаткашларни соғломлаштиришнинг иккинчи йўналиши - бу санаторий-профилакторийларнинг иши билан боғлиқ.

Бугунги кунда вилоятда 280 ўринли 5 та санаторий-профилакторий ишлаб турибди. Бу республика миқёсида олганда бор-йўғи 2,5 фоизни ташкил этади, холос. Аслида эса вилоятимизда соғломлаштириш масканларини «Балиқли кўл» ҳамда Ғаллаорол ва Бахмал туманининг маъданли булоқлари ҳудудида кўпайтириш имконияти мавжуд. Афсуски, янги санаторий-профилакторийлар ташкил қилиш у ёқда турсин, борларидан ҳам самарали фойдаланилмаяпти. Ўтган йили мавжуд сиҳатгоҳларда вилоятнинг 3,5 мингга яқин кишиси соғлиғини мустаҳкамлади. Санаторий-профилакторийлар соғлиқни мустаҳкамлаш, касалланишнинг олдини олиш учун хизмат қилаётган бир пайтда баъзи бир корхона раҳбарлари бу ишга лоқайдлик билан қарамоқдалар. Жиззах трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли санаторий-профилакторийга (бирлашма бош директори Э.Нормаматов, касаба уюшма қўмитаси раиси М. Қодиров) кейинги вақтларда мутлақо маблағ ажратмаётганлиги фикримизга далилдир. У 100 ўринли бўлиб, 80 ўринга хизмат қилаётган эди, 1996 йил 1 январидан эса 50 ўринга тушиб қолди. Бундан буён профилакторий биносини таъмирлашга, иссиқ-совуқ сув билан таъминлашга маъмурият маблағ олмаса, профилакторийни ушлаб туришга эҳтиёж бўлмай қолади.

Бугун пленум кун тартибига киритилиб, муҳокама этилаётган муҳим ижтимоий масалалардан яна бири - болалар ва ўсмирларни соғломлаштиришдир.

Вилоятда молиявий ва бошқа қийинчиликларга қарамай, тўрт йил давомида 29 минг мактаб ўқувчиси соғломлаштирилди. Ҳар йили вилоятдаги махсус интернат тарбияланувчиларидан 180 нафари уч сменада оромгоҳлар қучоғида бепул, касаба уюшмалари маблағи ҳисобидан соғломлаштирилмоқда. «Жиззахгаз» бошқармаси тасарруфидаги «Зангори олов» болалар оромгоҳига маъмурият ва касаба уюшмаси қўшма қарорига асосан шу тизимда ишловчиларнинг фарзандлари учун ҳамма йўлланмалар корхона ҳисобидан бепул тақсимланмоқда.

Лекин болалар ёзги оромгоҳлари ишини ташкил этишда катта камчиликлар ҳам бор. Масалан, вилоятда олдинги йилларга нисбатан оромгоҳлар сони камайиб кетмоқда. Ғаллаорол туманидаги «Тинчлик» оромгоҳи молиявий қийинчиликлар туфайли вилоят ҳокимининг 1995 йил 28 июлдаги фармойишига кўра вилоят халқ таълими бошқармасига олиб борилган эди. Бу обрўли ташкилот таъмирлашга маблағ йўқлигини рўкач қилиб, оромгоҳни мавсумга тайёрлашни пайсалга солмоқда.

Айрим ташкилот раҳбарлари ва касабақўм раислари болаларни оромгоҳларда дам олдиришга панжа орасидан қарашмоқда. Бунга мисол қилиб вилоят «Жиззахавтойўл» давлат ҳиссадорлик бирлашмасини (касабақўм раиси Б.Худойбердиев) кўрсатиш мумкин. Ташкилотда 1152 киши ишлайди. Уларнинг 650 нафар соғломлаштириш ёшидаги фарзандлари бор. 1995 йилда бор-йўғи 33 нафар бола (жами болаларнинг 5 фоизи) оромгоҳларда бўлиб қайтишди. «Жиззахтранс» давлат ҳиссадорлик бирлашмасида эса (касабақўм раиси Ғ.Эргашев) 4,5 минг ишловчининг 1700 нафар соғломлаштириш ёшидаги фарзанди бор. Ўтган йили улардан бор-йўғи 50 таси (икки ярим фоизи) оромгоҳда дам олганлар, холос. Минг афсуски, бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Юқорида айтилган муаммо ва камчиликларни бартараф этиш учун биринчидан, касаба уюшмалари корхона маъмурияти, ҳокимликлар билан ҳамкорликда ишлаб қайси маблағлар ҳисобига таъмирлаш хусусида узил-кесил келишиб олиш, зарурият бўлса тасарруфида оромгоҳлари бўлмаган меҳнат жамоаларининг маблағини бирлаштириш, кўпгина жамоатчилик жамғармаларидан кенг фойдаланиш лозим. Иккинчидан, ҳар йилги тузиладиган жамоа шартномаси ва битимларда меҳнаткашларни, айниқса болаларни соғломлаштиришга қаратилган ва пухта ўйланган тадбирлар кўзда тутилиши мақсадга мувофиқ.

Бугунги кунда касаба уюшмалари фаолиятининг муҳим йўналиши, меҳнаткашларни жисмоний тарбия ва спорт воситаси ёрдамида соғломлаштиришдан иборат.

Меҳнаткашлар ва уларнинг болаларини жисмоний тарбия ва спортга жалб этишда муайян ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозирги пайтда 357 та жисмоний тарбия ва спорт жамоаларида 47 минг 802 нафар ўсмир спортнинг 16 тури билан мунтазам шуғулланиб келади. Уларда спорт ва жисмоний тарбия билан шуғулланиш учун 3 та стадион, 123 та футбол майдони, 60 та баскетбол майдонлари мавжуд. Касаба уюшмалари спортнинг шахмат, стол тенниси, футбол турлари бўйича медицина, автотранспорт, савдо ва матлубот жамиятлари ходимлари ўртасида кўпгина давлат бюджетидаги ташкилотлар орасида тармоқ мусобақалари ташкил этилди.

Вилоят касаба уюшмалари тизими бўйича учта болалар ва ўсмирлар спорт мактабидан 961 ўқувчи қатнашиб, спортнинг футбол, волейбол, эркин кураш, енгил атлетика, бокс, самбо кураши ва миллий кураш турлари билан шуғулланмоқдалар. Улардан 17киши спорт устасига номзод, 2 киши спорт устаси бўлиб етишиб чиқди. Курашчилардан Отабек Пардақулов, Жаҳонгир Муродовлар Будапешт шаҳрида ўтказилган дунё чемпионатида муваффақиятли қатнашдилар.

Шу билан бирга иқтисодий муаммолар туфайли спорт секциялари, айниқса саноат корхоналаридаги секциялар қисқариб бораётир. Натижада уч йил ичида жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланувчилар сони 10 мингта,болалар, ўсмирлар спорт мактабининг ўқувчилари эса 1,5 мингта камайди. Вилоят, туман касаба уюшмалари қўмиталари кейинги пайтда спорт-жисмоний тарбия ишлари билан етарли даражада шуғулланмаяптилар. Спартакиада, ҳар хил мусобақалар ўтказилмаяпти. Касаба уюшмалари спорт жамиятлари (раиси М.Пардақулов) таклифсиз, ташаббуссиз фаолият кўрсатмоқда. Ваҳоланки, республикамизда жисмоний тарбия ва спортни, қолаверса футболни ривожлантиришга катта аҳамият берилмоқда.

Кун тартибидаги маъруза юзасидан бўлган музокарада вилоят деҳқончилик саноати маиший ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси О. Бурхонов, «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси вилоят бўлими директори Н.Каримова, касаба уюшмаларига қарашли «Зомин» санаторийси бошлиғи И.Эргашев, «Муаллим» профилакторийси бош ҳакими З.Мусахонов, Жиззах туман ҳокими муовини М.Эргашев, вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи ўринбосари К.Зойиров, вилоят ижтимоий-таъминот бошқармаси бошлиғи С. Алмамедовлар фаол қатнашдилар.

Пленумда вилоят ҳокими муовини Ш.Чилғашев қатнашди ва сўзга чиқди.

Албатта, пленумда кўрилган бир қатор масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди. Бу ишнинг бошланиши ҳамма ерда шу қарорларнинг изчил амалга оширилишига эришиш касаба ташкилотларининг олий бурчидир.

Алибой ЭРГАШЕВ, «Ишонч» мухбири.

Долзарб мавзуда суҳбат

«ФАҚАТ СОҒЛОМ КИШИЛАР МАМЛАКАТИНИНГ КЕЛАЖАГИНИ ТАЪМИНЛАЙ ОЛАДИЛАР»

1993 йил апрел ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти «Соғлом авлод учун» ноҳукумат халқаро хайрия фондини тузиш тўғрисидаги Фармонни имзолаган эди. Икки ярим йил ичида мазкур фонд ўсиб келаётган авлодни, оналар ва болаларни соғломлаштириш борасида катта ишларни амалга оширди. Бир қатор ижтимоий, инсонпарварлик ва инвестиция дастурлари ишлай бошлади. Кенг миқёсдаги хайрия тадбирлари — бажарилмоқда

Мухбиримиз Фарҳод РАСУЛОВ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш қўмитаси раиси, «Соғлом авлод учун» ноҳукумат халқаро хайрия фонди (НХХФ) бошқаруви раиси Гулнора ЙЎЛДОШЕВА билан учрашиб, фонд иши тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Гулнора Ботировна, ўзингиз бошқараётган фонднинг иши, тузилиши ва мақсадлари ҳақида батафсилроқ гапириб берсангиз...

— Фондимиз 1993 йил октябрь ойидан ишлай бошлади. Бу — биринчи таъсис конференциясининг санасидир. Фонднинг марказий аппарати ва дирекцияси тузилган, бошқаруви сайланган. Республиканинг ҳамма вилоятларида фонднинг ҳудудий бўлимлари ишлаб турибди, уларга вилоят ҳокимлари бошчилик қилишмоқда. Фонд вилоят бўлимларининг директорлари сайланган. Олдимизга қўйилган вазифаларни самаралироқ амалга ошириш учун республикамизнинг ҳар бир туманида таянч идораларини ташкил қилиш бўйича ишлар олиб борилаяпти. Таянч идоралари фонд бўлимларининг жойлардаги тарғибот, тиббий-ижтимоий ва тарбиявий ишлар марказига айланади. Бу борадаги ишлар ҳокимиятлар, соғлиқни сақлаш муассасалари, бошқа давлат ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда олиб борилмоқда. Кўпгина туманларда бу иш туғалланди.

Таянч идоралари аҳоли яшайдиган жойларда фаолиятимизнинг мустаҳкам мавқеи сифатида хизмат қилади. Биз улар орқали маҳаллаларда, мактабларда соғлом турмуш тарзини тарғиб қиламиз.

Фонд таянч идоралари ишини ташкил этиш учун 370 минг сўм ажратди. Барча таянч идоралари зарур тиббий аппаратлар, кўчма тиббий диагностика техникаси, маҳаллий хом ашёдан болалар озиқ-овқатини тайёрлайдиган технология ускуналари, тарғибот ва ўқув воситалари билан жиҳозланади. Тошкент техника университетининг «Соғлом авлод учун» хотин-қизлар коллежи таянч идоралари учун кадрларни тайёрлаб бермоқда. Ҳозирги вақтда таянч идоралари инсонпарварлик ёрдами тариқасида юборилаётган нарсаларни, шу жумладан дори-дармонларни тақсимлаш билан машғул.

«Соғлом авлод учун» фонди томонидан бир қатор тиббий, ижтимоий, инсонпарварлик ва инвестиция дастурлари ишлаб чиқилди, ҳамда амалга оширилмоқда. Усиб келаётган авлодни соғломлаштириш муаммоси фаолиятимизнинг устивор йўналишларидан бири ҳисобланади.

— Фонднинг тиббиёт дастури хусусида тўхталиб ўтсак, деган истак бор. Бу дастур қандай йўналишларни ўзига қамраб олган? «Соғлом авлод учун» фонди оналар ва болаларни соғломлаштириш учун нималар қилаяпти?

— Аввало шуни таъкидламоқчиманки, биз республиканинг кўпгина вазирликлари ва идоралари ва биринчи галда Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан қалин ҳамкорликда иш олиб бормоқдамиз. Фондимиз бўйича ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш бўйича кенг миқёсли дастурни мамлакат ҳукуматига тавсия этди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси «Ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш муаммосини комплекс ҳал қилиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Ана шу қарор асосида бизнинг дастуримиз тасдиқланди.

Биз ўзимиз ишлаб чиққан соғломлаштириш дастури доирасида тўққизта энг муҳим йўналишни белгилаб олдик. Булар — она билан болани соғломлаштириш; аҳолига иммунитет ёрдам кўрсатиш ва камқонлилик хасталигига қарши кураш чоралари; оилани режалаштириш ва болалар билан оналарнинг овқатланиши муаммолари; аҳолини биринчи навбатда аёллар ва болаларни ҳаётий муҳим тиббиёт дори-дармонлари, санитария ва гигиена жиҳозлари билан таъминлаш; ҳомиладорларга тиббий ёрдам бериш ва болалар муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш; дастурларимизни амалга оширишда бошқа хайрия ва ихтисослашган ташкилотлар билан ҳамкорликни кенгайтириш: фуқароларга, болалар тиббий ва ихтисослашган муассасаларига зарурий хайрия ёрдами кўрсатишдир ва ҳакозо.

«Усиб келаётган авлодни соғломлаштириш дастури»га деярли барча вазирликлар ва идоралар жалб этилган. Ундаги энг муҳит жиҳати шундан иборатки, юқорида тилга олинган йўналишларнинг ҳар бирини маблағ билан таъминловчи манбалар аниқ кўрсатилган.

Ўзбекистонда болаларнинг туғилиш даражаси юқори эканлигини яхши биласиз. Бу — яхши кўрсаткич, албатта. Бунинг ёмон томони шуки, кўпинча касалманд ва жуда ёш аёллар (16-19 ёшдаги қизларнинг организми ҳали шаклланмаган бўлади), ахир ҳатто кекса аёллар туғмоқда.

Сир эмаски, ёшларни (16-17 ёшлиларни) эрта никоҳлаш соғлом авлод туғилишига ёрдам бермайди. Ёш она ва ота соғлом авлод бўлиши лозим ва улар ўзларининг бўлажак боласи соғлиги учун жавобгардир. Бизда кўпинча ота-оналар «бу муаммоларнинг ҳаммасини давлат ҳал қилиши керак» деб қарашади. Ҳозир Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш қўмитасида аҳоли соғлигини муҳофаза қилиш тўғрисида қонун тайёрланмоқда. Унда инсоннинг ўз соғлиги учун ҳамда оиланинг бола соғлиги учун масъулияти назарда тутилди.

— Маълумки, юқорида санаб ўтилган йўналишлардан ташқари фонд илмий-ишлаб чиқариш фаолияти билан ҳам шуғулланади, Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳали қўл урмаган, маблағ йўқлиги сабабли илмий-тадқиқот институтлари шуғулланмаётган соҳаларни ҳам ўзига қамраб олган. Гулнора Ботировна, фонд ташкилотлари олиб бораётган илмий изланишлар, бу соҳадаги янги йўналишлар қай даражада?

— «Соғлом авлод учун» фонди бирмунча ривож топган таркибга эга. Унинг ҳузурида ташқи иқтисодий фаолият фирмаси, илмий-ишлаб чиқариш маркази (ИИЧМ), тиббий ижтимоий марказ (ТИМ) тузилган. Илмий-ишлаб чиқариш маркази олдида турган асосий вазифа — биринчи навбатда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, миллатнинг генофондини яхшилашдан иборат. Ахир, соғлом турмуш тарзи, соғ она — соғ бола демакдир! Бу муаммоларни инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш йўли билангина ҳал қилиб бўлмайди. Бу ўринда соғлиқни сақлаш тизимининг илм-фан билан, Фан ва техника давлат қўмитаси, илмий-тадқиқот институтлари билан қалин ҳамкорлик зарур. Биз оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича энг яхши илмий ишланма учун ҳатто тендер эълон қилдик. Фонднинг эксперт кенгаши томонидан «Иммуномодулин» дорисини тайёрлашга мўлжалланган ишлаб чиқариш базасини барпо этиш лойиҳаси танлаб олинди. Бу дори болалар ўртасидаги ўлимга олиб борадиган ҳолатларни анча камайтириш имконини беради, болалар организмининг турли касалликларга бардош бериши даражасини оширади, айни пайтда хориждан ташиб келинаётган антибактериал, дори-дармонларга бўлган эҳтиёжни камайтиради. Ана шу ўзига хос иммунокорректор лаборатория синовларидан ўтди ва унга патент олинди. Бизнинг ИИЧМда ишлаб чиқилган бу дори ҳозир Соғлиқни сақлаш вазирлигининг даволаш муассасаларида баҳолашдан ўтаяпти. Янги дори хориждан келтирилаётган шу хилдаги доридан арзон бўлади, деб ўйлаймиз, чунки у маҳаллий хом ашёдан тайёрланади.

Фонд базасида республика ҳукуматининг қарорига мувофиқ Тиббий-ижтимоий патронаж (ТИП) тизими яратилган. Бу ерда биз аввало Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ижтимоий соҳада иш олиб борувчи ҳамда ҳар бир оиланинг тиббий-ижтимоий аҳволини доимий равишда ва режали асосда ўрганувчи (мониторинг) бошқа давлат идоралари билан мустаҳкам ҳамкорликда иш олиб бораяпмиз. Махсус кўрсаткичлар ёрдамида биз маҳаллий ҳокимият идоралари билан биргаликда умуман оиланинг ва алоҳида равишда унинг ҳар бир аъзосининг жисмоний, моддий, ижтимоий ҳолатини таҳлил қилиб чиқамиз.

Тиббий-ижтимоий патронажнинг асосий вазифаларига оналар ва болаларни соғломлаштиришда ёрдам бериш, оилани режалаштириш масалалари бўйича тушунтириш ишларини олиб бориш, аҳолини вакциналаш ва бу ишни назорат остига олиш, касалликларнинг олдини олиш тадбирларини бажариш киради. Тошкентдаги тиббий-ижтимоий марказ бу ишларни мувофиқлаштиришга даъват этилган. ТИМ ҳузурида эса аҳолига тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатадиган кўчма маслаҳат бериш-диагностика бригадалари тузилган бўлиб, улар республикамизнинг узоқ музофотларида яшовчи аёллар ва болаларни текширувдан ўтказиб турадилар. Ана шу мақсадлар учун фонд контракт бўйича Олмониянинг «Карл-Цейсс Йена» фирмасидан 15 та автомобил-амбулатория сотиб олди. ТИМ ва унинг бўлинмаларини жиҳозлаш учун 2,5 миллиондан ортиқ АҚШ доллари миқдорида тиббий асбоб-ускуналар харид қилинди.

Бугунги кунда расмий тиббиёт ҳар оила ичига кириб бориш имконига эга эмас. Биз ана шу камчиликка барҳам бермоқчимиз. Ахир ўзингиз ўйланг, саккиз нафар боласи бўлган она шифокор ҳузурига кела олмайди, чунки у доим банд, унинг шифокорга боришга вақти йўқ. Оиладаги болаларнинг соғлом ўсиши учун, яна такрорлаб айтаман, ота-оналар ҳам соғлом турмуш тарзига эга бўлишлари керак.

Фондимиз касал болалар туғилишининг олдини олиш мақсадида Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан биргаликда «Ҳомиладор ёш аёл скрининги» махсус дастурини ишлаб чиқди. Бунда асосан ёш аёлларнинг дастлабки ҳомиладорлик даврида уларни кузатиб бориш назарда тутилади. Биз Финляндиядан аппаратлар ва реактивлар сотиб олдик, махсус тестлардан фойдаланиш ҳамда турли анализлар, шу жумладан қон олиш йўли билан она қорнидаги ҳосилнинг соғлиқ ҳолатини аниқлаймиз. Ҳозирча Қорақалпоғистонда шундай тажрибаларни ўтказаяпмиз. Агар бундан ижобий натижа олсак, бу усулни мамлакатимизнинг бошқа вилоятларида ҳам қўллаш учун ҳукуматга таклиф киритишимиз мумкин.

— «Соғлом авлод учун» фондининг самарали фаолияти республикамизда яхши маълум. Шундай эмасми?

— Ҳа, Сиз ҳақ гапни айтдингиз. Фонд хайрия фаолиятини ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблайди. Хайрия ишларига жуда катта эътибор бераяпмиз. Ахир, одамларга яхшилик қилиш бизнинг вазифамиз-ку.

Мана бу рақамларга эътибор қилинг-а! 1994-95 йилларда фонд ижтимоий таъминот тизими орқали ногиронлар учун Голландиянинг «АЕС» ва Олмониянинг «Мейра» фирмалари 2 миллион АҚШ доллари миқдорида махсус аравачалар ажратди. Фонднинг вилоят бўлимлари орқали аҳолига контрацептивлар ва дори-дармонлар, санитария ва гигиена анжомлари, диабет дорилар, болаларга мўлжалланган озиқ-овқатлар жўнатилди. Бу борада бизга немисларнинг «Мёрк» ва «Гермед», дониёликларнинг «Нова Нордикс», голландияликларнинг «Нутриция» фирмалари, Австралиянинг «Рапакс» фирмаси ва бошқалар текин ёрдам кўрсатди. Австриянинг «Boehringer Ingelheim» фирмаси томонидан шошилинч инсонпарварлик ёрдами сифатида 140 минг АҚШ доллари миқдорида дори-дармонлар олинди ва тақсимланди. Бу асосан бронхиал астма, шамоллаш, бронхит, сил касаллиги билан оғирган болаларга аталган дори-дармонлардир. «Мёрк» фирмасидан 300 минг немис маркаси миқдорида «Йодтирокс» дориси олинди. Ундан гипотериоз ва йод етишмаслиги хасталигининг олдини олишда ва бу хасталикларни даволашда фойдаланилади.

Биз алоҳида иқтидорли болаларга ҳам ёрдам қўлини чўзаяпмиз. Фонд бошқаруви Успенский номли мусиқа мактабининг ўқувчиси, П. И. Чайковский номидаги танлов ғолиби А. Гулиннинг Японияга бориб келиши учун пул ажратди. Даниянинг «Ян интернешнл» фирмаси ва қўғирчоқлар ишлаб чиқарадиган «Лего» фирмаси билан ҳамкорликда «Лего» конструкторларини йиғиш бўйича болалар ўртасида мусобақалар ўтказиб турибмиз. Республика танловининг ғолиблари шу йил август ойида Дания «Леголенд»ида ўтказиладиган йиллик жаҳон биринчилиги мусабақасига борадилар.

Бундан ташқари, ихтисослаштирилган болалар муассасаларини, масалан, «Умид» тиклаш маркази, болалар руҳий-асабий касалликлар диспансери ва бошқаларни фаол қўллаб-қувватлаяпмиз. Фонд болалар уйлари ҳамда интернатларнинг тарбияланувчилари учун доимо хайрия ёрдами бериб турипти, оғир касалликка чалинган болаларни эса чет элларда даволашга юбориш учун маблағ ажратилмоқда. Фақат ўтган йилнинг ўзида Русия, Белорус, Украина ва Канадада 15 нафар бола даволанди. 1995 йил декабрида Сеулда мамлакатимиздан борган 4 нафар ёш боланинг юраги мураккаб операциядан ўтди. Операция харажатларини Кардиология фонди ва Қуриянинг Миссионер фонди ўз зиммасига олди.

Умуман, 1994-95 йилларда фонд ва унинг хорижий шериклари болаларнинг чет элларда даволанишида ёрдам кўрсатдилар, 8 миллион АҚШ доллари миқдорида текин дори-дармонлар, болаларга мўлжалланган овқатлар, тиббий муассасалар учун ускуналар бердилар.

— Айтингчи, фондингиз қайси ташкилотлар ва фирмалар билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда?

— «Соғлом авлод учун» фонди давлатлараро битимларни амалга ошириш доирасида турли лойиҳалар бўйича фаол қатнашмоқдалар. Масалан, ўтган йил октябр ойида Япония ҳукуматидан 60 минг АҚШ доллари миқдорида грант олинди. Ана шу маблағ ҳисобидан Чирчиқ шаҳрида жойлашган Тошкент вилоят туғруқхонасини энг янги аппаратлар билан жиҳозлаш ҳақида таклиф киритдик. Олмониянинг «VB» фирмаси иштирокида қўшма корхона барпо этдик.

Машҳур «Шеринг» фирмаси ва «Футурес груп» Халқаро ташкилоти гинекология ва педиатрия илмий-тадқиқот институти билан биргаликда оилани режалаштириш йўналиши бўйича ёрдам кўрсатмоқда. Болалар ва оналарга мўлжалланган озиқ-овқатларни тайёрлаш муаммосини ҳал қилишда эса Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг педиатрия илмий-тадқиқот институти ҳамда ЮНИСЕФ-нинг Ўзбекистондаги бўлими бизга ёрдам бераяпти.

Биз БМТ ташкилотлари, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, Жонс Хопкинс университети, «Гермед», «Карл Цейсс Йена», «Мерк», «Рапакс», «Импресс», «ИнтерМед» «Ла Рош», «ДЭУ», «АЕС» ва бошқа фирмалар билан фаол ҳамкорлик қилаяпмиз.

Сўзимнинг охирида шуни таъкидламоқчиманки, ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш, халқни соғлом сақлаш — умуман, жамиятни ва давлатни соғлом сақлаш демакдир. Президентимиз Фармони билан биринчи галда «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис қилинганлиги бежиз эмас. Ахир, росманасини айтганда, фақат соғлом кишилар буюк мамлакатнинг улуғвор келажагини таъминлай оладилар!

Бошланғич ташкилот: у қандай бўлиши керак?

ИНСОН МЕҲРГА ТАШНА

Баҳор бошлари эди. Кечга яқин ишни тугатиб, уйга жўнаш тараддудида турганимда кабинет эшигини тақиллатиб Мастон буви Бобоева кириб келди. Мен онахонни яхши танийман. Узоқ йиллар пахта даласида меҳнат қилди, хўжалик тараққиётига баҳоли-қудрат ҳисса қўшди. Ҳозир нафақада. Ўғли Нуриддин Бобоев 10-бригадада ишлайди. Ювош, меҳнаткаш йигит.

- Ўғлимнинг армия хизматини тугатиб қайтганигаям тўрт-беш йил бўлди. Ўзим эса кексайиб қолдим, бора-бора рўзғор юмушларигаям ярамаяпман,-деди салом аликдан сўнг Мастон буви. - Лекин менинг олаётган нафақа пулим, боламнинг ишлаб топгани тирикчиликдан ортмаяпти. Тўй ўтказиш учун қўлимиз калталик қиляпти. Шунга ёрдам кўрсатсангизлар, деган илтимос билан келгандим.

Мен кампирга «Хўжалик бошқаруви раҳбарлари билан маслаҳатлашамиз», деган жавобни айтдим-да, уйга толдим. Ҳақиқатан ҳам, бозор иқтисодиётига ўтиш босқичи деб номланаётган ҳозирги дамларни ҳеч ким учун осон тутиб бўлмайди. Янги оилада ҳамиша бирон етишмовчилик одатий ҳол ҳисоблангандек, ўз истиқлолини қўлга киритган республикамизда ҳам улкан яратувчилик тадбирлари амалга оширилаётганлиги, ислоҳотлар дастлабки самарасини бераётганига қарамасдан баъзи синовларни бошдан кечираётганлигимиз сир эмас. Лекин булар ўткинчи ва вақтинчалик эканлигини яхши биламиз. Бинобарин, Президентимиз фуқароларни, хусусан, кўп болали ва кам таъминланган оилаларни, ногирон ва ёлғиз кексаларни ижтимоий ҳимоялашга оид қатор фармонлар чиқарди, барча ташкилотлар, хўжаликлар ҳамда муассасалардан уларни изчил қўллаб-қувватлашни талаб этмоқда. Буни эътиборга олган касаба уюшмалари ўз фаолиятларида ушбу масалага катта аҳамият қаратмоқда. Жумладан, биз ҳам хўжалик бошқаруви билан тузган жамоа шартномамизда бу соҳани ўзимиз учун бош вазифа сифатида белгилаганмиз.

Шу куниёқ мен хўжалик раиси Тўхтабой Бектемиров ҳузурига кирдим ва Мастон буви илтимосини етказдим. Раис касаба уюшма қўмитаси талабини бошқарув йиғилишида кўриб чиқишига рози эканлигини билдирди. Бир оз вақт ўтгач, бу масала хўжалик бошқаруви ва касаба уюшма қўмитаси қўшма мажлисида кўриб чиқилди. Дарвоқе, ўтган йилнинг охирида ва шу йилнинг «Наврўз» байрами кунларида қишлоқларимиздаги кам таъминланган оилаларда вояга етган ўн нафар йигит-қизнинг никоҳ тўйлари ўтказилди. Ҳаражатларнинг асосий қисми хўжалик ва касаба уюшма маблағлари ҳисобидан қопланди. Шунингдек, кўп болали хонадонларда вояга етган олти нафар кичкинтойнинг «қўли ҳалолланиб», суннат тўйлари ҳам хўжалик ҳисобидан ташкил этилди. Булардан ташқари, ҳар бир боланинг номига вояга етганларида тақдим этишни мўлжаллаб омонат дафтарчалари очиб қўйилди.

Ижтимоий ҳимояга муҳтож кишиларнинг уй-жой шароитини яхшилашларига кўмаклашиш борасидаги ҳатти-ҳаракатнинг бош ташаббускорлари ҳам қўмитамиз бўлди, десак янглишмаймиз. Масалан, уруш ногирони Ҳ.Ғаниев оламдан ўтгач, кампири Ҳанифа момо оғир аҳволда қолди ва хўжалик касаба уюшма қўмитасига турар-жойга ғоят мухтожлигини, яшаётган уйи мутлақо яроқсиз ҳолатга келганини баён этиб мурожаат қилди. Биз бу масалани ҳам хўжалик бошқаруви олдига қўйдик ва жамоа шартномасида кўрсатилганидек, аҳоли яшаш шароитини яхшилаш бўйича ёрдамлашишга чақирдик. Шу тариқа Ҳанифа момога уй қуриб берилди. 11 фарзандли Абдуллажон Сайдуллаев, меҳнат ногирони Умрзоқ ота Валиев оиласи ҳам касаба уюшма қўмитаси саъй-ҳаракати туфайли янги турар-жойга эга бўлдилар. Ёлғиз яшайдиган онахонлардан Карима буви Қорабоева, Олимахон буви Умрзоқовалар ана шундай йўл билан яшаш шароитларини ўнглаб олдилар.

Мен юқорида тилга олинган ва амалга оширилган тадбирларни ҳаёлдан ўтказарканман, касаба уюшмаларининг ҳозирги кунда бурчи ва вазифаси ҳақида яна бир мулоҳаза юритдим. Қарангки, касаба уюшма ҳам ўз фаолияти давомида қанчадан-қанча синов ва имтиҳонларни бошидан ўтказмади. Очиғини айтганда, компартия якка ҳукмронлиги даврида касаба уюшмалар асосий ҳуқуқларидан маҳрум қилинган, унинг «юурдаги»-га айланган эди. Энг ачинарлиси, фуқаронинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари ҳимоячиси ҳисобланган ушбу оммавий жамоат ташкилотининг иш режаси, ҳатто, партия йиғилишларида кўриб чиқиладиган, лозим топилса «хато-камчиликлари учун» сабоқ бериладиган бўлди. Мана, ниҳоят республикамиз ўз истиқлолига эришди. Ҳаётимизнинг барча қиррасида кенг кўламда демократиялаш жараёни бошланди. Касаба уюшмалари ҳам мамлакатимизни 130 йилдан зиёд ҳукм сурган қарамлик ва 70 йиллик «қизил империя» асоратларидан ҳалос қилиш, илдизи узоқ асрларга борган аввалги шуҳратини тиклаш, президентимиз таъкидлаганидек, келажакда буюк давлатлар қаторидан жой олишга, энг муҳими, мана шу муқаддас замин фуқароларининг қонуний ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоялаш ҳамда ижтимоий кафолатланишига эришиш ишига ҳисса қўшмоқда.

Биз бу йўналишдаги ҳаракатларимизда инсон қадр-қимматини кўтариш масаласига ҳам алоҳида эътибор бермоқдамиз. «Наврўз» байрами тантаналарида хўжалик ишлаб чиқаришида узоқ йиллар тер тўккан кишиларни кексалик нафақасига узатиш маросимини уюштирдик. Шундай бахтга муяссар бўлган 8 аёл ва 12 нафар эркакка бир сидра сарпо кийдирилди. Улар шаънига илиқ сўзлар айтилди. Хўжалик ривожига катта улуш қўшган 30 га яқин киши учун давлат томонидан белгиланганига қўшимча равишда ички пенсиялар бериш жорий этилди. Кейинги бир йил ичида 30 дан ортиқ ходим вилоятимиз ва Ўзбекистоннинг диққатга сазовор оромгоҳларида хордиқ чиқариб, саломатликларини мустаҳкамлаб қайтди.

Биз турмуш фаровонлигига эришиш, тўкинсочинлик ишлаб чиқариш-ни юксалтириш, экинлар ҳосилдорлигини орттириш, ҳар қарич ер самарадорлигини ошириш орқалигина келишини тушунамиз. Шунинг учун ҳам хўжалигимиз бошқарувининг ишловчиларни ана шу мақсад сари сафарбар этиш соҳасидаги интилишни қўллаб-қувватлаб борамиз, илғор тажрибаларнинг оммалаштирилишига ёрдамлашмоқдамиз. Қувончлиси шундаки, хўжалигимизда пахтачилик билан бир қаторда озиқ-овқат экинлари етиштириш, хусусан, ғаллачилик бош тармоқлар қаторидан жой олмоқда. Агар ўтган йилда 280 гектар майдонга буғдой экилган бўлса, амалдаги йилда у 375 гектарга етказилди. Бу йил етиштириладиган ғалланинг 550 тоннаси аҳолига тарқатилади. Ғалладан бўшаган ерларда иккинчи экин етиштирилади. Жумладан, 100 гектар ер майдони деҳқонларимизга шоли экиб олишлари учун томорқа сифатида бўлиб берилади. Умуман, хўжалигимизда ишловчиларни озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек, кийим-кечак, газламалар билан таъминлаш ҳамиша эътиборда бўлмоқда. Шу йилнинг ўзидагина 100 тонна ун, шунча миқдорда шоли, 30 тонна пахта ёғи, 3 тонна чой тарқатилди. Вақти-вақти билан иш ҳақлари пул бериш йўли билан ҳам ҳисоб-китоб қилиб берилмоқда. Беда, сомон, кунжара, шелуха бериб бориш жорий қилинган. Шуни унутмаслик керакки, қалби гулдан-да нозик инсон ҳамиша меҳрга муҳтож яшайди. Сал нарса билан унинг кўнглини олиш ёки арзимаган сабаб орқасидан ранжитиб қўйиш мумкин. Касаба уюшмалари эса фуқарони ижтимоий ҳимоялашнинг бош масъули сифатида меҳр улашишни доимо ўзининг бош вазифаси деб билмоғи даркорки, биз шунга интилмоқдамиз.

Аҳмаджон ПАРПИЕВ,
Наманган вилояти, Тўрақўрғон туманидаги «Олтин водий» жамоа хўжалиги касаба уюшма қўмитасининг раиси.

Чиноз районидаги Т. Эрназаров номли жамоа хўжалиги ҳудудидаги 2-туман шифохонасида бир йўла 145 ўринга мўлжалланган туғруқхона бўлими фойдаланишга топширилди. Ҳозир бўлимда ишлаш учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилган.

Суратда: (чапда) бош ҳаким муовини Лариса Улченко, бўлим бошлиғи Муҳаббат Исоқова, туғруқ бўлими бошлиғи Турсуной Бакировалар иш устида.

Н. Муҳаммаджонов олган сурат.

Маиший хизмат

ҲАРАКАТДА БАРАКАТ

Наманган вилоятининг Чортоқ туманида хизмат кўрсатиш тармоқлари равнақ топибгина қолмасдан шахобчалари тобора кенгаймоқда. Жумладан, пазандачилик санъати ривожланмоқда, мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялаш, таомларни арзонлаштириш чоралари кўрилмоқда. Хўш, чортоқликлар бунга қай тариқа эришмоқдалар?

Мана, маиший хизмат кўрсатиш лицейи ошхонасидамиз. Ошхона зали озода, тартибли. Столлар устига, ҳатто, гуллар қўйилган. Овқат тайёрлаш цехида ҳам саранжом-саришталик ҳукмрон. Тушликка 5 турда таом пиширилар экан. Нонуштани ва кечқурунги овқатланишни ҳам қўшиб ҳисоблаганда ҳаммасининг нархи 25 сўмга бориб-бормайди. Худди шу типдаги 37-ҳунар-техника билим юрти, шунингдек, Ҳалимахон Мунавварова ва Умматали Топиловлар мудирлик қилишаётган 1- ва 9-мактабларнинг ошхоналари ишидан ҳам кўп жойларда ўрнак олишса арзийди. Холбуки, айримлар бозор иқтисодиётига ўтиш босқичи вақтинча келтириб чиқараётган қийинчиликларни рўкач қилишиб ўқувчиларнинг нонуштасини тўхтатиб қўйишди.

- Тўғри, ўтиш босқичи, деб номланаётган бу давр инжиқликлари оддий деҳқондан тортиб тижоратчигача, ишчидан раҳбар ходимгача осон кечмаяпти, -дейди шу мавзуда гап кетганда туман умумий овқатланиш корхонасининг бошлиғи, ёш ва серғайрат йигит Ҳошимжон Пулатов. - Лекин олма пиш, оғзимга туш, деб осмонга қараб ўтириш билан иш битмас экан. Биз ўз тажрибамизда ҳамма нарса ҳаракатга, интилишга боғлиқ эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Бозор иқтисодиётининг бош талаби шу эмасми ахир!

Шаҳарни айланамиз. Янги ва кенгайтирилган кўчалар, кейинги бир неча йил ичида қад ростлаган турар жойлар, маданий-маиший ҳамда жамоат бинолари, фаввора ва ўйингоҳлар, гулзорлару боғлар аслида табиат ардоқлаган бу маскан чиройига тағин ҳам чирой қўшган. Улар орасида қатор умумий овқатланиш тармоқлари ҳам Чортоқ ҳуснини очмоқда. Ажабо, оддий тандир қуриш салкам муаммога айланган бугунги шароитда ошхоналар кенгайишига қандай эришилмоқда?

- Биз ташкилотимиз ишчи-хизматчилари орасида тадбиркорлик ва ишбилармонлик ҳаракатига кенг йўл очиб бердик,-сўзини давом эттиради туман умумий овқатланиш корхонасининг бошлиғи. - Кўплар ўз имкониятларидан фойдаланиб ишлаётган жойларини қайта таъмирламоқдалар, кенгайтирмоқдалар ёки хусусийлаштириб олмоқдалар. Мақсад, халққа хизмат яхшилансин, товароборот кўпайсин, ташкилотга ҳам, ўз чўнтагига ҳам фойда келсин.

Биз «Деҳқон бозори» рўпарасида, Чортоқсой кўпригининг шундоқ ёнгинасидаги «Дийдор» чойхонасида бўлганимизда Ҳошимжоннинг айтганларига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Аввало, мазкур умумий овқатланиш шаҳобчасининг кўриниши бундан бир йил-икки йил олдинги давридагидан бутунлай ўзгариб кетган. Саҳни манзарали дарахтлар билан қопланган. Чамандек очилган гуллардан муаттар ҳид таралади. Узунлиги ўн, энига тўрт газлик бетон ҳовузчадаги кўкимтир сув кўринишга алоҳида файз киритиш билан бир қаторда ёзнинг ҳар қандай жазирамаси кучини қирқади. Ҳовузча четларидаги митти фавворалардан отилаётган кумуш томчилар толиққан асабингизга ором бағишлайди. Мана шундай манзарали жойга ўрнатилган сўриларда ўтириб овқатланишга ва кўк чой ичишга нима етсин!

Одилжон Тожибоев раҳбарлик қилаётган сой соҳилидаги «Шодлик» ошхонасидаги шарт-шароит ҳам «Дийдор»га ҳамоҳанг. Сой сувининг ёқимли жилдираши, адир тарафдан эсаётган майин шабада, кўз олдингизда ястанган боғлар шуурингизни кенгайтиради, бахри-дилингизни очади, истеъмол этган луқмаи ҳалолингизни, ҳўплаган чойингизни бадан-баданингизга мумиёи-аслдек сингдиради. Муҳаммаджон Ҳакимов бошқараётган «Навбаҳор», Мирзахон Азизов мудирлигидаги «Ёшлик» ошхона-ю чойхоналар ҳам ҳўрандаларга яратилган қулайликлари, таомларининг мазалиги жиҳатидан тилга тушган. «Чортоқ» механизациялашган кўчма жамланмаси ва тикувчилик фабрикаси қошидаги ошхоналар ҳам номдор шаҳарлардаги унча-мунча ресторанларникидан қолишмайди.

- Туманимиз ўз географик ўрни, маъданли сувлари билан Ўзбекистонимиздан ташқари қўшни давлатларда ҳам довруқ қозонган. Айниқса, «Чортоқ» курорт-санаторийси ҳудудимизда жойлашганлиги билан фахрланамиз,-деди суҳбатимиз якунида Ҳ.Пулатов. - Бинобарин, ҳар йили четдан камида 50-60 минг нафар меҳмон кутиб оламиз. Бу эса зиммамизга катта масъулият юклайди. Шунинг учун ҳам ошхона ёки чойхоналаримизга ташриф буюрган кишининг кўнглини олиш пайидан бўламиз.

Ҳаракатда баракат, деганларидек, жамоанинг бир ёқадан бош чиқариб қилаётган астойдил меҳнати, кураш ва интилиши қувончли натижаларини бермоқда. Белгиланган режалар ортиғи билан адо этиляпти. Масалан, шу йилнинг дастлабки чорагида кўзда тутилганига нисбатан 180 минг сўмдан зиёд савдо қилинди. Бу эса жамоанинг ҳам моддий манфаатдорлиги ортди, демакдир. Интилганга омад ёр, деб шуни айтишади-да!

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири.

«Ишонч» га жавоб берадилар

ДОИМИЙ НАЗОРАТГА ОЛИНДИ

Газетамизнинг 1996 йил 9 май сонида «Халққа хизмат сидқидилдан бўлсин» сарлавҳали танқидий мақола эълон қилинган эди. Шу мақола юзасидан Тошкент шаҳар ҳокимлигидан жавоб хати олинди. Жавобда жумладан шундай дейилади:

...Мақолада кўрсатилган озиқ-овқат дўконларидаги хато-камчиликлар «Тошкентсавдо» бирлашмасининг 1996 йил 21 майдаги мажлисида туман озиқ-овқат ҳиссадорлик жамиятлари раҳбарлари иштирокида атрофлича муҳокама қилинди.

Мазкур мақолада келтирилган Яккасарой туманидаги 34-чи, Юнусобод туманидаги «Барака»,«Р-Карим», Шайхонтоҳур туманидаги «Раъно-Азиз», Ҳамза туманидаги «М-Ризо» ва М.Улуғбек туманидаги «Азиз» дўконларида аниқланган камчиликлар бартараф қилинди. Камчиликларга йўл қўйган дўкон раҳбарлари аҳолига сифатли маҳсулотлар етказиб бериш ва хизмат кўрсатишни яхшилаш тўғрисида қаттиқ огоҳлантирилдилар. Шунингдек туман озиқ-овқат ҳиссадорлик жамиятлари раҳбарлари Ғ.Мансуров, З.Толипов, Қ.Алимов, Қ.Раҳимжонов ва Н.Насриддиновнинг озиқ-овқат дўконларида йўл қўйилаётган камчиликларни олдини олиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиб амалга ошираётганлиги эътиборга олинди.

Шаҳар аҳолисига асосий озиқ-овқат маҳсулотларини узлуксиз етказиб бериш ва савдо тармоқларининг тиббий ҳолатини яхшилаш ишлари шаҳар ва туман ҳокимиятларининг доимий назоратига олинди.

Р.ШОАБДУРАХМОНОВ,
Шаҳар ҳокимининг ўринбосари.

Истеъмолчи манфаати - муқаддас!

УЗУМИНИ ЕГАНДА БОҒИНИ ҲАМ СЎРАНГ

Иссиқ забтига олаётган шу кунларда қаридир, ёшдир бир пиёла муздай сувга, ярим қадоққина музқаймоққа ташна. Бундай пайтда муздай ичимлик ёки егуликнинг ўрнини ҳеч нарса босолмайди. Роҳат қилаётган пайтда «узумнинг боғини» суриштирмаймиз. Лекин сўраш керак экан. Негаки, баъзида ҳузур-ҳаловат қимматга тушиб кетиши, соғлигимиз гаровга қўйилиши мумкин экан.

Музқаймоқ, коктейл таркиби асосан сутдан иборат. Катта шаҳарларда табиий сут танқислиги сезилиб туради. Шунинг учун унинг ўрнини босадиган қуруқ сутдан музқаймоқ, коктейл, қандолат маҳсулотлари тайёрлашда кенг фойдаланилади. Афсуски, айрим тоифа ишбилармонлар ўзлари қўллаётган маҳсулот сифатини назорат қилишмаяпти. Оқибатда аҳвол одамлар соғлигига ҳавф соладиган даражага бориб етмоқда.

Самарқанд шаҳри Темирйўл тумани Индустриальная кўчаси 108-уйда жойлашган музқаймоқ цехи текширилганда бу ерда маҳсулот АҚШда ишлаб чиқарилган қуруқ сут асосида тайёрланаётгани аниқланди. Ташриф чоғида цех соҳиби Акрам Ашуров 105 кг қуруқ сутни сотаётган эди. Самарқанд вилоят стандартлаш, метрология ва сертификатлаш маркази ўтказган махсус лаборатория тафтиши АҚШда ишлаб чиқарилган қуруқ сут инсон истеъмоли учун яроқсизлигини, таркибида меъёрдан анча кўп қўрғошин, симоб, руҳ, мис, йод каби моддалар бирикмалари борлигини, бу қуруқ сут аслида чорвачиликда қўлланилиш учун ишлаб чиқарилганлигини кўрсатди. Хулосани ўзингиз чиқариб олаверинг.

Шундан сўнг тезкор текширувлар ўтказилди. Темирйўл туманидаги Дамариқ бозорида савдо қилаётган шахслардан 162,4 кг қуруқ сут, «Заррина» дўконидан 46 кг, Каттақўлғон шаҳар Амир Темур шоҳбекатида жойлашган ҳарбий савдо бошқармасига қарашли музқаймоқ цехидан 250 кг. АҚШ да ишлаб чиқарилган қуруқ сут мусодара қилинди. Сабаби буларнинг ҳеч бирида на сифат сертификати, на бошқа ҳужжат бор эди.

Хўш, бу маҳсулотларни кимлар олиб келаяпти? Очиғи, истеъмолга яроқсиз қуруқ сут маҳсулотлари асосан Бухоро вилояти ҳудуди орқали ўтказиб келинмоқда. Эътиборингизга ҳавола этилаётган мана бу маълумотларни Самарқанд вилоятидаги 7-божхона пости ходимлари аниқлашган. Давлат белгиси 91-26 БХА бўлган машина ҳайдовчиси Игорь Сиротин АҚШда ишлаб чиқарилган 7 тонна қуруқ сутни БухородагиФарҳод-М» фирмаси (раҳбари Ф.Норова)дан Тошкентдаги «Қушгили»фирмасига, Полвон Элбоев қарийб етти тонна қуруқ сутни Бухородан Тошкент отчопарига, Зоя Жумаева 2750 кг. қуруқ сутни Қаршидан Тошкент отчопарига, Урол ва Собир Мўминовлар 4,5 тонна қуруқ сутни Туркманистондан Ғузор орқали Тошкентга олиб кетаётганларида тўхтатилдилар.

Қоракўл туманилик Раббоно Султонов эса Қоракўл туманидаги «Алгоритм» фирмаси раиси Ҳидоят Зокиров билан жиноий тил бириктириб, 5364 кг. қуруқ сутга доир қалбаки ҳужжатлар тайёрлаб ҳам олган.

Буларни-ку ишбилармонлик ниқоби остидаги қаллоблар дейиш мумкин. Аммо бизни бошқа нарса ўйлантириб қўйди. Республикамиздаги энг йирик ва энг етакчи қандолат корхонаси - Янгийўлдаги «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти таъминотчиси (экспедитори) Абдуваҳоб Мўминов ҳам корхона эҳтиёжлари учун АҚШда ишлаб чиқарилган 6944 кг. сутни Бухородаги «Албаракот» фирмасидан олиб кетаётган экан. Бу фирма билан «Лаззат» ҳиссадорлик жамияти ўртасида 40 тонна қуруқ сут етказиб бериш тўғрисида шартнома тузилган экан. Бундай лоқайдлик, масъулиятсизликни тегишлича баҳолаш керак.

... Бозору дўконларнинг пештахталари ялтироқ қоғозларга ўралган озиқ-овқат маҳсулотларига тўлиб бораяпти. Буларнинг ҳаммасини сифатсиз дея олмаймиз. Лекин яроқсизлари ҳам борлигини унутмаганимиз маъқул.

М.БАҲРИДДИНОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси умумий назорат бўлими бошлиғи.
Р.ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Касаба уюшмаларида

СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАВСУМИ

Енгил саноат ходимлари касаба уюшмаси шаҳар қўмитасига қарашли корхоналарда 5 та санаторий-профилакторий фаолият кўрсатмоқда. Шулардан «Тошкент тўқимачи», «Қизил тонг»,«Паризод» ҳиссадорлик жамиятларининг соғломлаштириш иншоотлари замонавий тиббий мосламалар билан жиҳозланган. Мазкур шифо масканлари корхона ходимлари фарзандларини даволаш, хордиқ чиқариши учун мавсумга тайёргарлик кўрмоқда. Санаторий-профилакторийлардан янгича иш услубида - мактабгача тарбия муассаса тарбияланувчиларини даволашда ҳам фойдаланилмоқда.

Ўтган йили тармоқ касаба уюшмасидаги мавжуд 2 та оромгоҳ маълум сабабларга кўра ишламади. Бу йил эса иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан, ишга ишбилармонлик билан ёндошишга тўғри келди. Тармоқда «Тошкент тўқимачи» ҳиссадорлик жамиятининг «Тўқимачи», Тошкент 1-пойабзал фабрикасининг «Искра» болалар соғломлаштириш оромгоҳлари мавжуд. Бироқ пойабзалчилар молиявий аҳволининг оғирлиги, «Тўқимачи» оромгоҳига олиб борадиган йўллардаги тупроқнинг емирилганлиги, уларни таъмирлаш учун катта маблағ талаб этди. Шунинг учун ҳам бу йил «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси ва тармоқ ходимлари Марказий Қўмитасининг ёрдамига таяниб, шундай қарорга келинди: Ҳамдўстлик шартномасига биноан «Тошкент тўқимачи» ҳиссадорлик жамияти «Искра» оромгоҳини 3 миллион сўм маблағга таъмирлаб, болаларни қабул қилиб олиш учун ҳозирлаб қўйилди.

У.ПЎЛАТОВ.

1996 йил - Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОН ВА ЕВРОПА

Амир Темур Мовароуннаҳрни мўғул зулмидан озод қилиб, бу қадимий заминда мустақил давлатни қайта тиклаган кундан бошлаб давлатининг жаҳон миқёсидаги эътиборини кўтаришга ҳам алоҳида эътибор берган. Унинг бу соҳадаги изчил сиёсати айниқса Соҳибқироннинг Европа қитъаси мамлакатлари билан алоқаларида яққол намоён бўлганлигини кўрамиз.

Афсуски бу ҳақда биз ҳар томонлама маълумот бериши мумкин бўлган кўплаб ҳужжатларга эга эмасмиз. Ўз вақтида мавжуд бўлган бундай маълумотларнинг кўпчилиги бизгача етиб келмаган, ҳатто Амир Темур фаолиятидан ҳикоя этувчи ҳар иккала «Зафарнома»да ҳам бу борада эътиборга молик маълумотлар берилмаган. Улар эҳтимол Европа давлатларининг турли шаҳарлари архивларида сон-саноқсиз ҳужжатлар қатларида ўз тадқиқотчиларини кутиб ётгандир.

Буюк Соҳибқирон фаолиятини ўрганиш тобора кенг кўлам касб этаётган экан, бу масаланинг турли томонларига ойдинлик киритувчи янги тарихий фактларнинг топила боришига умид қилса бўлади. Ҳозирча Амир Темур салтанатининг Европа давлатлари билан олиб борган алоқаларини шу соҳада асосий манба саналган бир неча мактуб асосида ёритилаётганлигини кўрамиз. Бу мактублар ҳақиқатдан ҳам беқиёс даражада муҳим аҳамиятга эга ҳужжатлар бўлиб, улар Европа пойтахтларида ёки Амир Темур даврига бағишланган европалик солномачилар асарларида сақланиб қолган.

Европа Амир Темур давлатининг дастлабки пайтлариданоқ у билан қизиқиб келган, бу ерда рўй берган сиёсий ўзгаришлардан хабардор бўлиб боришга уринган. Масалан, Ғарб муаллифларидан бири Мишел Баларднинг ёзишича, 1372 йилда Адорно исмли генуялик Мозори Шарифга келиб, бир неча муддат туриб кетган. Аммо Амир Темур салтанатининг Европа давлатлари билан олиб борган узвий дипломатик-сиёсий алоқалари XIV асрнинг охирларига келиб фаол тус олганлиги кўзга ташланади.

Маълумки, Амир Темур олиб борган барча ҳарбий юришлар, асосан, қуруқликда содир бўлган. Унинг империясида ҳарбий флот йўқ эди. Аммо бу буюк саркарда ўз қўшинлари билан Ғарбга томон силжиб, Ўрта ер ва Қора денгиз соҳиллари ҳамда Форс кўрфази қирғоқларига чиққач, денгиз сатҳида юз бериши мумкин бўлган муҳорабаларга ҳам эҳтиёж туғилишини идрок этади. Чунки бу жойлардаги унинг рақиблари кўплаб кемаларга эга эдилар. Шунинг учун ҳам Амир Темур Европа давлатлари билан алоқа ўрнатар экан, дастлаб ўз кемасозлиги билан машҳур бўлган Венеция ва Генуяга махсус элчилар йўллайди. Айрим маълумотларга қараганда, улар катта совға - саломлар билан юборилади. Аммо тез орада Европа мамлакатлари ва Туркия империяси ўртасида юз берган ҳарбий-сиёсий воқеалар Соҳибқироннинг бу масаладаги режаларига ўзгаришлар киритади.

Бу вақтта келиб Туркия султони Боязид Йилдирим Европа мамлакатлари учун уларнинг мустақиллигига таҳдид солувчи катта кучга айланган эди. Қитъадаги давлатлар унга қарши бирлашган ҳолда жанг майдонига чиқишга уринадилар. Аммо 1396 йилда улар Никопол ёнидаги урушда Боязид Йилдирим қўшинлари томонидан тор-мор қилинади. Бундан илҳомланган турк султони Византия пойтахти Константинополни қамал қилишга киришади. Шу тарзда Европа мамлакатлари хавфсизлиги қил устида қолади. Улар Папа раҳнамолигида туркларга қарши салиб юриши уюштиришга неча марталаб уриниб кўрсаларда, юқоридаги мағлубиятдан юраги безиллаб қолган қитъа ҳукмдорлари астойдил уюшаолмайдилар. Бу борада Франция томонидан маршал Бусикс раҳбарлигида Константинополни ҳимоя қилишга йўлланган денгиз кучлари ҳам ҳеч нарсага эришаолмайди. Ана шу шароитда бутун Европа Туркия салтанати билан Шарқда бевосита туташган Амир Темур давлати қудратига таянишга, ундан мадад сўрашга қарор қилади. Манбаларнинг кўрсатишича, бу вақтта келиб Амир Темурнинг Қорабоғдаги ва Авникдаги қароргоҳларига турна қатор элчилар кела бошлайдилар. Масалан, Низомиддин Шомий 1399 йилда Авникда (Гуржистон) ана шундай элчилардан бирини қабул қилиш маросими ҳақида қуйидагиларни ёзиб қолдирган, «Фаранг томонидан элчилар келдилар. Оёқ ўпишга етиб, ўз амирларининг сўзларини арз иззатгоҳида етказдилар. Амир Соҳибқирон ҳазрат уларни сийловлар билан тақдирлаб чопон кийгизди ва кўнгилларини хушвақт қилиб қайтарди». Бу ерда муаррих ана шу элчилар билан Соҳибқирон ўртасида бўлиб ўтган музокаралар ҳақида маълумот келтирмаган бўлса-да, бошқа манбаларда таъкидланишича, уларнинг асосий мақсади Боязид Йилдиримга қарши курашда ҳамкорлик қилиш масаласи бўлган. Худди шу вақтда Франция қироли Карл VI Амир Темурга ана шу масала юзасидан бевосита мурожаат қилади ва элчилар йўллайди, Амир Темур билан Византия ҳукмдорлари ўртасида бошланган бевосита мулоқотларда бўлажак муҳорабанинг аниқ шарт-шароитлари муҳокама этила бошланади. Масалан, Амир Темурнинг Византия императорига йўллаган бир мактубида бу давлатнинг Амир Темур соябонлигини тан олиш ва унга ўлпон тўлаб туриш ҳақидаги қарори қабул этилганлиги, аммо Боязид Йилдиримга қарши курашда Византия зиммасига 20 та кемани жангга киритиш юклатилиши, худди шундай вазифа Трапезунд императори гарданига ҳам юклатилганлиги ҳақида очиқ-ойдин ёзилган. Бу ерда шуни таъкидлаш жоизки, Амир Темур ва Боязид Йилдирим ўртасида 1402 йилда Анқара яқинида бўлиб ўтган тўқнашувга Европа давлатларининг қутқуси сабаб бўлган эмас. Бу тарих тақозаси эди. Ўша давр сиёсат майдонида икки қудратли куч юзма-юз келиб қолганди. Улар тасарруфига ўтган сарҳадлар бевосита туташгач, икки ўртада жуда кўп ва хилма-хил муаммолар пайдо бўла бошлайди. Ўзаро мулоқотлардан шу нарса аён бўладики, тарафлардан бири иккинчисининг устунлигини тан олиши, фақат шундагина ўзаро ҳамкорлик давом этиши мумкин эди. Аммо шу пайттача мағлубият нималигини билмаган ҳар икки тараф бундай фикрдан йироқ эди. Шунинг учун ҳам икки ўртадаги муносабатлар борган сайин совуқлашиб боради ва ниҳоят жангда Боязид Йилдиримнинг узил-кесил мағлубияти билан якунланади. Албатта, Европа ҳукмдорлари воқеаларнинг ана шу тарзда ривожланишини синчковлик билан кузатиб борганлар. Улар ҳар иккала тарафнинг куч-қудратини, имкониятларини яхши ўрганганлар. Амир Темур ҳам уларнинг мақсадларини идрок этган, аммо Боязид Йилдирим билан бўладиган ҳал этувчи жанг муқаррарлиги туфайли улардан ҳар томонлама фойдаланишга ҳаракат қилган.

Европа учун бениҳоя даражада аҳамиятга молик бўлган Амир Темурнинг Анқара яқинидаги ғалабаси аён бўлиши билан қитъадан келган қатор элчилар Соҳибқиронни муборакбод этгани шошиладилар. Айрим манбаларнинг хабарига кўра, улар ҳал қилувчи жангни кутиб, шу сарҳадларда анчадан буён айланишиб юрганлар ва ўз ҳукмдорлари учун лозим маълумотлар тўплаб, уларни юбориб турганлар. Бу элчилардан айримлари Боязид Йилдирим қароргоҳида туриб, узоқдан ушбу муҳорабани кузатиш имконига эга бўлганлар. Масалан, Испаниядан келган Пайс ва Эррнанс Санчес номли элчилар шулар қаторида бўлган.

Амир Темур Анқара ёнидаги буюк зафардан кейин қароргоҳига етиб келган барча мамлакат вакиллари, жумладан Европа қироллари элчиларини ҳам катта ҳурмат-иззат билан кутади ва уларга кўплаб турли-туман қимматбаҳо совғалар улашади. Шу билан бирга Соҳибқирон Франция қироли Карл VI, Англия қироли Хенрих IV, Кастилия қироли Хенрих III ва бошқаларга махсус элчилар орқали буюк ғалаба муждасини етказади ва кўплаб қимматбаҳо совғалар йўллайди. Испанияга эса у ердан келган Пайс ва Эрнанс Санчесга қўшиб, Соҳибқирон девонидаги зукко дипломатларидан бири Муҳаммад ал-Кеший бошчилигидаги элчилар Хенрих III хузурига жўнатилади.

Айни вақтда Амир Темур томонидан ғарбий Эрон минтақасидаги мамлакатлар ҳукмронлигига тайинланган унинг ўғли Мироншоҳ ҳам Европадаги барча ҳукмдорларга махсус мактуб йўллаб, Анқара ёнидаги буюк ғалабадан уларни хабардор қилади. Бу ҳол ўз навбатида ўша пайтта Ғарб ва Шарқ савдо-иқтисодий ҳамда сиёсий муносабатларида муҳим ўрин тутган Султония шаҳрининг ҳукмдори Европа қитъаси мамлакатлари қироллари билан яқин алоқада бўлганлигини кўрсатади.

Европа пойтахтлари Амир Темур давлати элчиларини ғоят катта тантана ва хушнудлик билан кутиб оладилар. Соҳибқирон эришган ғалаба ҳақидаги хушхабар аллақачон бу ерларга тарқалган бўлиб, бу воқеа умумхалқ тантаналарининг бошланиб кетишига сабаб бўлганди. Амир Темурнинг номи Европа халоскори сифатида тилдан-тилга кўчар, ҳамма жойда унинг вакилларини жуда катта эҳтиром билан қаршилар эдилар. Тез орада Европа қироллари ҳам Амир Темурга ўз номалари ва вакилларини йўллайдилар. Испаниядан юқорида зикр қилинган Муҳаммад ал-Кеший билан бирга Руи Гонзалес Клавихо раҳбарлигидаги элчилар Самарқанд сари йўл оладилар.

Амир Темур Европа мамлакатлари билан бўлган мулоқотларида, уларга ёзган мактублари ва элчиларга берган сипоришларида ўзаро фойдали савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга нақадар катта эътибор берганлигига имон келтирамиз. Масалан, Франция ва Англияга унинг номидан элчи бўлиб борган архиепископ Иоанн «Франкларнинг турмуш тарзи тўғрисида мулоҳазалар» деган эсдаликларида Соҳибқироннинг унга юклаган вазифалари ҳақида қуйидагиларни битиб қолдирган: «Амир Темурнинг Султон Боязид Йилдирим қўшинлари устидан қозонган ғалабаси ҳақида батафсил ахборот бериш ва бу улкан воқеадан француз ва инглиз тождорларини хабардор қилиш, Франция ва Англия қироллари улуғворлиги билан танишиш, уларни ўз навбатида Темур давлати ва тож-тахтининг улуғворлиги билан ошна қилиш, шунингдек қуйидаги икки нарсага ғоят эътибор бериш: 1/ Ҳар иккала давлатда истиқомат қиладиган мусулмон ва христианлар ўртасида эркин иқтисодий муносабатларни барпо этиш, савдо-сотиқни ҳар тарафлама ривожлантириш: 2/ Агар қирол жаноби олийлари ва ҳурматли герцоглар бунга рай билдирсалар ва розилик берсалар, унда ушбу масала юзасидан бир шартнома тузиб, бу ҳолни расмий суратда мустаҳкамлаш».

Демак, Амир Темур Европа мамлакатлари билан ўрнаттан ва олиб борган дипломатик муносабатларида амалий масалаларга алоҳида урғу берганки, бу унинг доно давлат арбоби бўлганлигидан шаҳидлик берувчи яна бир далилдир. Унинг ушбу алоқаларни доимий ва узлуксиз воқеъликка айлантириш йўлидаги саъй-ҳаракатлари натижасида ўзаро борди-келдилар ҳамма вақт рўй бериб турган. Соҳибқироннинг замондоши Ибн Арабшоҳ ўзининг «Темур тарихида тақдир ажойиботлари» китобида Амир Темур етти йиллик юришдан (1399-1404) зафар билан қайттач, ўз пойтахти Самарқанд яқинидаги Конигилда жуда катта тўй-томошалар ўтказганини ва унда жаҳоннинг турли қисмларидан, шунингдек Европадан ҳам элчилар иштирок этганлигини таъкидлаб, қуйидагиларни ёзган эди: Ушбу улуғвор сайилларга дунёнинг турли мамлакатларидан армуғон ва совғалар келтирдиларки, шулар жумласидан жирафалар, туяқушлар бор эди: Хитой, Ҳинд, Ироқ, Дашт, Синд, Фаранг элчилари ва улардан бошқалар, яқин ва узоқдаги барча иқлимлардан келган вакиллар, ҳар бир муҳолифу мувофиқ, дўсту-ғанимлар йиғилган эдилар».

Юқорида келтирилган айрим лавҳалар буюк бобокалонимизнинг Европа қитъаси мамлакатлари билан алоқаларни ривожлантиришга нақадар катта эътибор берганлигини кўрсатиб турибди. Тўғри, бу алоқалар ўзига хос тарихий шароитда, ўша даврда юз берган воқеа ва ҳодисалар замирида ривожланган. Биз учун муҳими шуки, ҳозирги мустақиллигимиз шароитида халқаро муносабатларнинг кенг йўлига чиқаётган эканмиз, бу алоқаларнинг тамал тошини буюк бобомиз қўйиб кетганлигини эсдан чиқармаслигимиз, бу улуғ зотнинг ана шу соҳага катта эътибор бериш лозимлиги ҳақидаги ўгитларини ҳамиша ёдда тутишимиз жоиздир.

Баҳриддин МАННОНОВ,
тарих фанлари номзоди.

> **«ЎРТА АСРЛАРДА ЯШАБ ЎТГАН БОБОКАЛОНИМИЗ ШАРАФИГА УЮШТИРИЛГАН БУНДАЙ ТАДБИРНИНГ БАРҲАЁТ ТАРИХ, МАЪРИФАТ, МАДАНИЯТ, МАНГУ ГЎЗАЛЛИК НАФАСИ УФУРИБ ТУРГАН ПАРИЖ ШАҲРИДА ЎТКАЗИЛИШИ КАТТА РАМЗИЙ МАЪНОГА ЭГА. ҲОЛБУКИ, ЕВРОПА ХАЛҚЛАРИ ЎЗ ХАЛОСКОРИ БЎЛМИШ АМИР ТЕМУР ҲАЗРАТЛАРИГА БУ ЕРДА АЛЛАҚАЧОН ҲАЙКАЛ ҚЎЙГАН ЭДИЛАР».**
>
> **ИСЛОМ КАРИМОВ**
> **ЮНЕСКОнинг Париждаги қароргоҳида сўзлаган нутқидан**

Ислоҳот одимлари

ХАЙРЛИ МАҚСАДЛАР ЙЎЛИДА

Ўзбекистон Республикаси Коммунал хизмат вазирлигининг «Ўзбекгазқурилиш-1» тресги ташкил этилганига 30 йил тўлди. Трест ишчи-хизматчилари Президентимизнинг Республика қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлашни яхшилаш тўғрисидаги Фармонини бажариш йўлида хайрли ишларни амалга ошириб келмоқдалар. Трест бошқарувчиси Воҳид Содиқов бу ҳақда шундай ҳикоя қилади:

—Трестимиз ташкил топганлиги санасини Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги арафасида нишонлаётганимиз бизни яна ҳам қувонтиради. Аввало, трестимиз 1966 йилда марҳум Шароф Рашидовнинг ташаббуси билан республикамиз аҳолисини табиий газ билан таъминлаш мақсадида ташкил этилганлигини айтиб ўтиш керак. Ўша йилнинг ўзидаёқ йигирма мингдан ортиқ хонадон сиқилган газ билан таъминланган, икки минг тоннадан ортиқ сиқилган газ сотилган эди.

Мамлакатимиз аҳолисини табиий газ билан таъминлаш асосан кейинги йилларда, хусусан Президентимизнинг шунга оид муҳим Фармони чиққанидан кейин кенг кўламли тус олди. Агар 1966 йилдан то 1990 йилга қадар республикамиз аҳолисини газ билан таъминлаш 17 фоиздан салгина кўпроқни ташкил этган бўлса, кейинги беш йил ичида бу борада 38 фоиз иш бажарилди. Бу ҳам бўлса, юртбошимизнинг халқимиз турмуш фаровонлигини ошириш борасида кўрсатаётган ғамхўрлигининг ёрқин намунаси бўлди.

Трестимиз ташкил топган дастлабки йилларда асосан саноат марказларини газлаштиришга алоҳида эътибор берилган бўлса, ҳозирги пайтга келиб аҳолини табиий газ билан ялпи таъминлашга ҳаракат қилинмокда.

— Фарғона водийси, Жиззах, Самарқанд, Сирдарё, Хоразм, Қорақалпоғистон республикаларини газлаштириш бевосита, Сиз раҳбарлик қилаётган трест зиммасида экан. Мана шу вилоятларни тўла газлаштириш қачон ниҳоясига етказилади?

— Биз олдимизга аҳолини табиий газ бўлан тўла таъминлашни мақсад қилиб қўйганмиз, албатта. Бу борадаги ўртача кўрсаткич ҳозир етмиш фоиздан ошганлигининг ўзиёқ халқимизни таббий газ билан таъминлаш масаласи яқин келажакда ҳал қилинишидан далолат беради.

Вазифамиз аҳолини фақат табиий газ билан таъминлашдангина иборат эмас. Фойдаланишда бўлган газ қувурларини таъмирлашимиз, янгилари билан алмаштиришимиз керак. Шу мақсад йўлида ички имкониятларни ишга солиш билан бирга чет эллик ҳамкорлар билан алоқаларни йўлга қўймоқдамиз.

Ҳозир жаҳонда темирдан қилинган газ ва сув қувурлари ўрнига нисбатан арзон қулай ва чидамли полиэтилен қувурларидан фойдаланиш кенг тус олаяпти. Шу мақсадда четдан полиэтилен қувурлар харид қилишни мўлжаллаяпмиз. Аввалига Тошкентдаги 2-3 бинодаги эскирган ичимлик сув ва иситиш қувурларини полиэтилен қувурлари билан тажриба тариқасида алмаштирамиз. Синов яхши ўтса, полиэтилен кувурлардан фойдаланишни кенг йўлга қўямиз. Полиэтилен қувурлар ҳозирги қувурлардан 15-20 марта арзон бўлиши билан бирга, 110 даража иссиққа бардош беради, шунингдек улардан 150 йил мобайнида алмаштирмасдан фойдаланиш мумкин.

Шу билан бирга кейинги пайтда тақчил бўлиб қолган электродларни ишлаб чиқармоқчимиз. Шу мақсадда «Узбек-Украина пайванд ЛТД» қўшма корхонасини барпо этдик. Шунингдек, карбид заводи ҳам қурмоқчимиз. Хуллас, ҳозир қўл қовуштириб ўтирадиган замон эмас. Шуни ҳисобга олиб, тижорат фаолияти билан ҳам шуғулланаяпмиз.

Айни замонда трестимиз зиммасига газ қувурларини электркимё ҳимоялаш воситаларини қуриш ва капитал таъмирлаш ишлари ҳам юклатилган.

Трестимиз ўттиз йил мобайнида вилоят газлаштириш бошқармаларининг буюртмаси билан 21042 км. газ шаҳобчаларини қуриб фойдаланишга топширди, шунингдек 520 км. Магистрал газ қувурларини таъмирдан чиқарди ҳамда 1321500 турар-жой биноларини газлаштирди. Бу борада Ховост-Фарғона, Муборак-Зирабулоқ магистрал газ қувурларини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Шу билан биргаликда кўплаб километр газ қувурларини капитал таъмирдан чиқардик. Бу борада Тошкент, Сирдарё, Жиззах вилоятларидаги қурилиш-монтаж бошқармаларимиз ишчи-хизматчилари катта жонбозлик кўрсатдилар.

— Воҳид Содиқович, сиз бир неча йил мобайнида Ўзбекистон озиқ-овқат саноати вазири лавозимида хизмат қилгансиз. Қолаверса, раҳбарлигингиз остидаги трест ташкил бўлганлигининг 30 йиллиги билан бирга таваллудингизнинг 70 йиллилиги ҳам нишонланмоқда. Бугунги мустақиллигимиз тўғрисидаги фикр мулоҳазаларингизни ҳам билсак, деган ниятимиз бор эди.

— Дарҳақиқат, етмишинчи йилларда Шароф Рашидовнинг тавсияси билан салкам ўн йил вазирлик лавозимида хизмат қилдим. Марҳум Шароф ака билан тез-тез учрашиб турардик. Менга «Сиз оддий ишчидан чиққан министрсиз» деб керакли вақтларда ёрдамини аямасдилар. Бугунги кунда мустақиллик ҳавосидан нафас олаётган эканмиз, мамлакатимиз равнақига улкан ҳисса қўшган Шароф Рашидов каби раҳбарларимизнинг хотираси эъзозланаётганини, юртбошимиз бунга алоҳида эътибор бераётганлигини мамнуният билан таъкидлагим келади.

Шароф Рашидов мамлакатимиз тарихининг жуда оғир йилларида раҳбарлик қилди. Мен Озиқ-овқат саноати вазири сифатида ғалати воқеаларнинг гувоҳи бўлганман. Жумладан, кунларнинг бирида Шароф ака бир неча вазирлар билан бирга мени ҳам ҳузурларига чақирдилар. Маълум бўлишича, Москвадан Сиёсий бюро аъзоси, Москва шаҳар партия ташкилотининг котиби Гришин олти тонна пиёз жўнатишни талаб қилган экан. Айтилган сўз отилган ўқ, икки кунга қолмай, олти тонна пиёзни қандай бўлмасин топиб, Москвага жўнатиш бизга топширилди. Оқибатда бошқа ҳамма ишларимизни қўйиб, айтилган миқдордаги пиёзни жўнатишимизга тўғри келган. Бунга ўхшаган мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Ёки Грузиянинг нордон узумини марказ бир сўм ўн тийиндан харид қилгани ҳолда бизнинг кишмишларни арзимаган ўттиз тийиндан сотиб оларди. Бунинг эвазига бир неча баробар қиммат турадиган маҳсулотларини юборарди. Ҳаммасидан ҳам фожеалиси собиқ иттифоқ даврида жуда кўп истеъдодли ишбошиларимиз, адибларимиз, олимларимиз таъқиб остига олинди. Бундан бир неча йиллар муқаддам «ўзбеклар иши», «пахта иши» деган сохта уйдирмалар билан қанчадан-қанча раҳбарларимиз шаъни таҳқирланди. Мана шуларни ўйлаганда бугунги мустақиллигимиз қадри яна ҳам ортади. Уни янада қадрлашимиз кераклиги равшан бўлиб қолади. Шу билан бирга Президентимиз раҳбарлигида давлат ташкилотларимиз ҳам, халқимиз ҳам мустақиллигимизга раҳна соладиган қандайдир иттифоқларга киришга қарши бўлаётгани бежизмаслиги янада тушунарлироқ бўлади.

Мен тақдирдан жуда-жуда миннатдорман. Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки йилларида мамлакатимиз парламентининг депутати сифатида мустақиллигимизни мустаҳкамлайдиган қатор қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинишида иштирок этдим.

— Ҳаётингиз, фарзандлар, невара-чевралар ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Турмуш ўртоғим Офтобхон билан бир ёстиққа бош қўйганимизга қирқ беш йил тўлибди. Биргаликда тўрт ўғил, икки қизни вояга етказдик. Бугунги кунда ҳаммаси олий маълумотли. Мана чеваралик ҳам бўлдик. Тақдирдан ҳар қанча миннатдор бўлсам арзийди.

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат. Умрингиз узоқ бўлсин.

Суҳбатдош: Абдуҳамид ПАРДАЕВ.

Эҳтиром

Донишмандлардан бири халқни баҳоломоқчи бўлсанг, унинг фарзандларига боқ, деб айтган экан, Дарҳақиқат, халқни асл фарзандлари халқ қилади. Мен Воҳид ака билан учрашганимда, унинг ширин, ҳаётий фалсафий суҳбатларидан баҳраманд бўлганимда ҳар гал донишманднинг ўша сўзлари ёдимга келади. Воҳид аканинг босиб ўтган ҳаёт йўли кўпчиликка ибрат бўла олади. У мактаб ўқувчилиги чоғида колхозда табелчи бўлиб ишлади. Кейинчалик слесар ёрдамчиси бўлди. Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводида усталик қилди. Ушбу завод қурилиш ташкилотига бош механик бўлди.

Воҳид Содиқов ёшлар даврасида.

ФИДОИЙ ИНСОН

Йиллар ва ҳаёт тажрибаси Воҳид акани амалий ишларнинг юқори пиллапояларига элтди. 1971 йилдан 1979 йилнинг декабрь ойигача мамлакатимизнинг Озиқ-овқат саноати вазири вазифасини адо этди. 1980 йилнинг бошидан эса «Ўзбекгазқурилиш-1» трести раҳбари вазифасида хизмат қилиб келмоқда. У вазир бўлиб ишлаган йилларда ихтисослаштирилган боғдорчилик ва узумчилик колхозлари кўплаб ташкил қилинди. Саноат асосида мевани қайта ишлаш заводлари, цехлари қурилди. Узумчилик ва мевачилик ривожланиши ўз навбатида аҳолини истеъмол моллари билан таъминлашни яхшилади. Ўша йилларда узумчилик ва мевачилик совхозларининг сони 40 тадан 180 тага кўпайди. Кўпгина агросаноат бирлашмалари ишлай бошлади.

Қибрайда яхна ичимликлар корхонасида ишга туширилган «Пепси-кола» линияси, Халқобод агросаноат бирлашмаси, Фарғона, Самарқанд, Сурхондарё ва бошқа вилоятлардаги кўпгина агросаноат бирлашмалари Воҳид ака фаолияти билан бевосита боғлиқдир. У қатор чет эл мамлакатларида бўлиб, илғор технологияни Ўзбекистон озиқ-овқат саноатига жорий этишга ҳаракат қилди.

Мана 16 йилдирки, Воҳид ака ҳормай-толмай республикамиз қишлоқ ва шаҳарларини газлаштириш билан банд. У бошчилик қилаётган «Ўзбекгазқурилиш —1» трести Фарғона водийси, Сирдарё, Жиззах, Тошкент, Самарқанд, Хоразм вилоятларини, Қорақалпоғистон жумҳуриятини газ билан таъминлаш вазифасини адо этмоқда. Ўзбекистон мустақилликни қўлга киритгач, бу борада қулай имкониятлар туғилди. Айни мустақиллик йиллари мамлакатимиз қишлоқ ва шаҳарлари янада кўпроқ газлаштирилди. Бу хайрли ишга давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг ўзи бош-қош бўлиб келмоқда. Фақат кейинги беш йил ичида тахминан бир миллион тўрт юз мингга яқин хонадон газлаштирилди. Табиий оловнинг инсонга хизмат қилдирилиши буюк кашфиётдир. Газ келган хонадон эса доимо обод, доимо фаровон. Воҳид ака ўзаро суҳбатлар чоғида газ келган ҳовлини янги келин тушган уйга ўхшатади. Нақадар жонли ўхшатиш бу.

Қишлоқ ва шаҳарларимизни газ, тоза ичимлик суви, узлуксиз электр нурлари билан таъминлаш, равон йўллар қуриш ҳамон биринчи даражали вазифа бўлиб қолмоқда. Мустақиллик шарофати туфайли ана шу олижаноб вазифани ниҳоясига етказиш шарт-шароитлари вужудга келди. Воҳид аканинг бугунги орзу-умиди ана шу шарафли ишга муносиб улуш қўшишдир.

Одатда туманлар, вилоятлар ва жумҳурият фахрланадиган инсонлар бўлади. Воҳид ака ана шундай инсонлар қаторида. Унинг кишиларга дўстлиги, элимиз равнақига, мустақиллигимиз истиқболига содиқлиги, ана шу мақсад йўлларидаги ҳалол хизмати уни бахтли кунларга элтди, ўз элининг унга илиқ муносабати эса Воҳид ака учун улкан бахтдир.

Кунлар, йиллар ўтаверар экан. Мана Воҳид ака Содиқов ҳам 70 йиллик довондан ошибдилар. Ҳали олдинда умр йўлларининг янги довонлари, Унинг дўст ёронлари, яқинлари фидоий инсон, жонкуяр раҳбарнинг доимо омон бўлишини, ҳали узоқ йиллар мустақиллик меваларидан баҳраманд яшашини истайдилар.

Талъат СОЛИЕВ.

МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

Бизнинг «Ўзбекгазқурилиш-1» тресги бирлашган касаба уюшма қўмитаси ишчи ва хизматчиларнинг манфаатлари йўлида кўпгина ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, улардан 740 нафари томорқа билан таъминланган. Трестимизнинг жойлардаги ташкилотлари қошида боғлар, ёрдамчи хўжаликлар ташкил қилганмиз. Айни замонда ишчи ва хизматчиларни турар-жой билан таъминлашга алоҳида эътибор бериб келаяпмиз. Зангиота туманида кўп қаватли турар-жой биносини қуриб фойдаланишга топширганлигимиз бунга мисол бўла олади. Қишлоқ жойлардаги ташкилотларимиз ишчи-хизматчиларига қурилиш жиҳозларини арзон нарҳда бериб келаяпмиз.

Фарғона водийсида 5-6 гектарли боғларимиз бор, асаларичиликни йўлга қўйганмиз. Бундай мисолларни республикамизнинг бошқа вилоятларидаги ташкилотларимиз фаолиятидан ҳам келтиришимиз мумкин. Вазирлигимизга қарашли оромгоҳларда фарзандларимиз шу кунларда мазмунли дам олаяптилар.

Трестимизда энг кам иш ҳақи ойига 2200 сўмни ташкил этмоқда. Ишбай иш ҳақи олиб меҳнат қиладиган мутахассислар ҳаттоки 7-8 минг сўм маош олаяптилар. Мутахассисларни ўзимиз қайта тайёргарликдан ўтказиб, ҳунар ўргатишимиз натижасида жойларда кадрлар масаласи ҳал қилинган.

Ишчи-хизматчиларимиз маошларини ўз вақтида олишлари учун ҳаракат қилаяпмиз. Вилоятларда, асосан Самарқанд, Сирдарё, Жиззах, Қорақалпоғистонда маошни кечиктириб бериш ҳоллари учраб турибди. Вакилларимизни жойларга юбориб, бундай ҳолатлар такрорланмаслигига ҳаракат қилаяпмиз.

Маъмурият билан тузган жамоа шартномамизда ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш, меҳнат хавфсизлиги масалаларига алоҳида эътибор берилган.

Айни замонда трестимиз қатор хайрия ишларни амалга ошириб келаяпти. Болалар уйлари, мактабларни оталиғимизга олиб, уларга баҳоли қудрат ёрдам бериб келаяпмиз. Бундай хайрли ишларни давом эттириш ниятидамиз.

Эркин ХОЛМУҲАМЕДОВ,
«Ўзбекгазқурилиш-1» тресги бирлашган касаба уюшма қўмита раиси.

ТАРИХ ЎҚИТУВЧИЛАРИ БАҲСИ

Қашқадарё вилояти Қарши тумани ҳокимияти Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан қатор тадбирлар уюштирди. Шундай тадбирлардан бири «Иқтидорли Ўзбекистон тарихи фани ўқитувчиларини излаймиз» мавзуида кўрик танлови бўлди. Бундай қизиқарли кечага тумандаги 60 дан ортиқ мактабларнинг 150 дан ортиқ барча тарих фани ўқитувчилари иштирок этди. Кечада 5 нафар тарих фани ўқитувчилари баҳс юритдилар.

Кўрик танловда Панжи Лутфиев номли, Машраб номли, Усмон Носир номли ўрта мактабларнинг тарих ўқитувчилари совринли ўринларни эгаллашди. Ғолибларга қимматли совғалар ва Амир Темур сурати туширилган лаган топширилди. Кўрик кечасида Қарши тумани ҳокимияти раҳбарлари Раҳмат Жалилов, Дилором Азизова, Жўра Сафаров ва туман халқ таълими бўлими мудири Элбой Қўзиевлар иштирок этдилар.

Байит ТУРДИЕВ.

БИЗДАН СЎРАБСИЗ...

Саволларга ҳуқуқшунос Мастура ҲОЖИМАТОВА жавоб беради

> *Мен 1932 йилда туғилганман. Уруш даврида 10 ёшимдан жамоа хўжалигида ишлаганман. Аммо, иш стажим тўғрисида ҳужжатларим йўқ. Гувоҳларим бор. Мен иш стажимни гувоҳлик йўли билан тиклашим мумкинми?*
>
> **Абдулла ХУДОЁРОВ,**
> **Самарқанд шаҳри.**

Хурматли Абдулла ака! Амалдаги қонунчиликда иш стажи тўғрисидаги ҳужжатлар сақланмаган ҳолларда икки ва ундан ортиқ гувоҳлар билан иш стажини тасдиқлаш мумкин. Аммо, жамоа хўжалигидаги иш стажи гувоҳлик асосида тикланган ҳолларда 14 ёшдан ҳисобга олинади. Сиз 1946 йилда 14 ёшга тўлгансиз. Шунга кўра сизни уруш давридаги иш стажингиз инобатга олинмайди.

> *1996 йил май ойида 50 ёшга тўлдим. 6 йиллик иш стажим бор. 7 та фарзандни ўстирганман. Турмуш ўртоғим чўпон бўлиб ишлаганлиги сабабли ишлашга имкониятим бўлмаган. 15 йил турмуш ўртоғим билан яйловларда яшаганман. Менга пенсия тайинлаш мумкинми?*
>
> **Ҳаётхон АШУРОВА,**
> **Тошкент вилояти,**
> **Бўстонлиқ тумани.**

Мухтарам Ҳаётхон опа! Амалдаги «Фуқароларни давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунга асосан чўпонларнинг турмуш ўртоғи яйловларда эри билан бирга яшаган даври иш стажига киради. (10 йил доирасида) Шунингдек, аёлларнинг боласи 3 ёшга тўлгунча қараб турган даври ҳам иш стажига қўшиб ҳисобланади. Сиз 6 йиллик иш стажига эга экансиз. Демак, сиз 22 йиллик иш стажи билан тўлиқ қарилик пенсияси олиш ҳуқуқига эгасиз. (6 йил+10 йил яйловдаги давр+6 йил болаларга қараб турган давр=22 йил).

Сизга пенсия тайинлаш учун кўп болали она сифатида 15 йиллик иш стажи талаб қилинади. 15 йилдан ортиқча иш стажингиз учун ўртача ойлик иш ҳақингизнинг 1 фоизи миқдорида қўшимча қўшиб берилади.

> *Менинг 4 нафар фарзандим бор. Ўзим ишламайман. Кичик фарзандим 1,5 ёшда. Турмуш ўртоғим ҳам ҳозирги пайтда ҳеч қаерда ишламайди. Болаларимга нафақани қаердан оламан? Менга неча сўм нафақа тўланади?*
>
> **Муҳайё Очилова,**
> **Наманган шаҳри.**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 308- сонли болали оилаларга нафақа тўлаш тўғрисидаги қарорига асосан бола 16 ёшга тўлгунча тўланадиган нафақа онанинг иш (ўқиш) жойидан, она ишламаса, ўқимаса отасининг иш (ўқиш) жойидан, агар иккови ҳам ишламаса (ўқимаса) ижтимоий таъминот бўлимидан тайинланиб тўланади. Бу нафақанинг миқдори 1996 йил 1 апрелдан бошлаб бир нафар бола учун 160 сўм, 2 нафар бола учун 320 сўм, 3 нафар бола учун 480 сўм, 4 ва ундан ортиқ бола учун 600 сўм, бола 2 ёшга тўлгунча тўланадиган қараб турышлик нафақаси эса 600 сўм қилиб белгиланган.

Демак, сизга ҳар ойда 1200 сўмдан нафақа тўланиши керак.

> *Мен гулчилик давлат хўжалигида тракторчи бўлиб ишлаганман. Иш стажим 32 йил. 55 ёшдан имтиёзли пенсияга чиқишим мумкинми?*
>
> **Шукур АҲМЕДОВ,**
> **Тошкент шаҳри.**

Амалдаги пенсия қонунчилигида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан банд бўлган тракторчи эркакларга 55 ёшдан имтиёзли пенсия тайинланади. Гул етиштиришда тракторчи бўлиб ишлаган шахсларга имтиёзли пенсия тайинлаш қонунда кўзда тутилмаган.

> *Шу йил сентябрь ойида 55 ёшга тўламан. Мактабда 30 йилдан буён директор бўлиб ишлаб келганман ва 0,75 ставкада мамематика фанидан дарс берганман. Менга имтиёзли пенсия тайинланадими?*
>
> **Раҳмат ҲАСАНОВ,**
> **Сирдарё вилояти.**

«Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунга асосан ўқитувчиларга ва бошқа маориф ходимларига махсус иш стажи камида 25 йил бўлган тақдирда эркакларга 55 ёшдан, аёлларга 50 ёшдан имтиёзли қарилик пенсияси тайинланади.

Қонунда мактаб директорларига имтиёзли пенсия тайинлаш кўзда тутилмаган. Агар мактабда директор бўлиб ишлаб тўлиқ ставкада дарс ҳам берган бўлсангиз, сизга ўқитувчи сифатида имтиёзли пенсия тайинлаш мумкин эди.

> *Мен 3-гуруҳ ногиронимaн. Ўқитувчи бўлиб ишлайман. Ҳозирги пайтда декрет таътилидаман. 10 ойлик фарзандим бор. Менга пенсиямни 50 фоиз миқдорда тўланмоқда. Шу тўғрими?*
>
> **Ҳалима ОБИДОВА,**
> **Тошкент вилояти**

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий Таъминот вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 1996 йил 26 мартдаги 12-02-28/123 сонли хатига мувофиқ, ишловчи учинчи гуруҳ ногиронлик пенсиясини олувчи аёлларга, боласи икки ёшга тўлгунга қадар унга қараб турышлик таътилида бўлган даврда, пенсия тўлиқ яъни 100 фоиз миқдорида тўланади.

Мислсиз кўргазма

«ЭКСПО 2000 ГАННОВЕР» — Олмония тарихида биринчи марта бўлаётган жаҳон кўргазмасидир. Кўргазма 2000 йилнинг 1 июнидан 31 октябригача Ганновер шаҳрида бўлиб ўтади. Бирлашган Олмония янги минг йиллик бошланишида ўтказиладиган жаҳоншумул тадбирнинг ватани сифатида тарих саҳифаларидан ўрин олади.

Бугунги кунда бизни инсониятнинг она-табиатга бўлган муносабатини янгича тарзда шакллантириш муаммоси ташвишга солмоқда. Зеро, аҳоли сони соат сайин ўсиб бораётган курраи-заминимизда кечаётган ҳаёт силсилаларини табиат билан уйғунлаштириш замон талаби, давр тақозосидир. Кўргазманинг «Инсон-Табиат-Техника» деб номланганн ҳам бежиз эмас. Бу сўзлар дунё халқларини табиат олдида масъул эканликларини англаб етишга, ана шу туйғуни тафаккуримизга чуқур сингдиришга, турмушимиз, ишимиз ва ижодимизда доимо бунга амал қилишга чорлайди.

Олмонлар ЭКСПО 2000 кўргазмасини янги услубдаги жаҳон кўргазмаси сифатида намойиш этиш фикри билан яшамоқдалар. Улар турли-туман маҳсулотлар ва ихтироларни кўрсатиш билангина кифояланиб қолмасдан, балки инсониятнинг келажаги тўғрисида ҳам тасаввур-тушунча бериш тараддудидалар. 100.000 квадрат метр майдонни эгаллайдиган кўргазма павильонларида келажак муаммоларини ҳал этишнинг ўзига хос услублари ўртага ташланади.

Кўргазма қатнашчилари бўлган мамлакатлар ва ташкилотлар ўз хоҳишларига қараб, тайёр кўргазма залларини ижарага олишлари ёки бўш майдонларда ўз павильонларини қуришлари мумкин. Хусусий павильонлар қуриш учун майдонлар етарли даражада ажратилган. Кўргазма қатнашчиларига ҳудуднинг шарқий қисмида бинолар барпо қилиш ҳамда жаҳон кўргазмаси бўлиб ўтгандан кейин улардан фойдаланиш учун барча шароитлар яратиб берилади.

1994 йил бошида ишлаб чиқилган кўргазма марказий майдонининг бош режаси халқаро танлов маҳсулидир. Бош режага мувофиқ, кўргазма ҳудуди қуйидагича тақсимланади:

— кўргазмалар учун заллар;
— павильон қуриш учун майдонлар;
— мавзу хиёбонлари учун майдонлар;
— кўргазма қатнашчилари ва меҳмонларига хизмат кўрсатиш;
— турли тадбирлар ўтказиш жойлари;
— бўш майдонлар.

Кўргазма қатнашчилари учун ажратилган залларда барча маданий-маиший шароитлар муҳайё этилади. Залларнинг ҳар бири 26.000 $м^2$ майдонни ишғол қилади. Жаҳон кўргазмасининг умумий майдони жами 160 гектар. Кўргазмани жаҳоннинг турли мамлакатларидан 40 миллиондан зиёд киши келиб кўриши кутилмоқда.

М. АКБАРОВ тайёрлади.

Машриқзамин дарғалари

ТОШНИ ЁРИБ ЧИҚҚАН ЧЕЧАК

Сўфи Оллоёр туркийзабон ва форсийзабон тасаввуф адабиётининг кўзга кўринган забардаст вакилларидан бири. Алломанинг «Ожизлар саботи», «Тақводорлар йўли», «Орифлар муроди», «Итоаткорлар хазинаси» китоблари кучли илм, ақл ва эҳтироснинг маҳсулидир. Бу асарлар тасниф этилганидан буён бир неча аср ўтди, аммо уларга бўлган қизиқиш аҳли илм ва аҳли шеърият орасида ҳамон катта.

Китобхон ҳар турли бўлгани сингари, китоблар ҳам турличадир. Масалан, бир китобдан ўн киши ўн хил мазмун англайди. Инчунун, Сўфи Оллоёрнинг «Ожизлар саботи» китобидан ҳам мухлислар турлича маъно англайдилар. Сўфи Оллоёрнинг маҳорати мураккаб нарсаларни, ҳодисаларни ҳам кўпчилик тушунадиган тилда талқин қилиб бера олган. Китобнинг халқ орасида машҳур бўлиб кетишининг сабабларидан бири ҳам шу. Асарни XVIII асрда яшаб ўтган турк-татар уламоси Тожиддин Йолчиғли ўғли шарҳ этади. Бу китоб «Рисола Азизия» номи билан маълум ва машҳурдир. Ўз замонида илм йўлидаги маърифатли кишилар Тожиддин Йолчиғли ўғлидан «Ожизлар саботи»...га туркий тилда шарҳ битишни илтимос қилишади. Аммо аллома бу оғир юмушни ўз гарданига олмайди. Ул зотнинг қизлари Азизанинг астойдил ва қатъий илтимосларидан сўнг олим бу асарга шарҳ битадилар. «Рисолаи Азизия» китоби 1892 йилда Санкт-Петербургда, 1906 йилда Қозонда чоп қилинган.

«Рисолаи Азизия»ни бугунги кун ўқувчиларига ўзбек тилида ўгириб бермоқ ҳам фойдали ва савоб ишлардан биридир. Ана шуларни ҳисобга олган исломшунос олим Муҳаммад АБДУЛЛА китобни ўзбекчага ўгирган. Қуйида шу китобдан айрим бобларни эътиборингиз ҳавола қиламиз.

Бухоронинг Ростон бозорида Ҳабибуллоҳ исмли бир ўғлон қовун ва тарвуз сотиб юрар эди. Бир куни ул ўғлон тафаккурга чўмди: «Бу фахрли шаҳар - Бухоро бунчалик зилолат билан тўлиб тошди. Авлиёлар илми йиқилди, ё раб, бу бандангни азиз айлаб, одамларга амри маъруф айлар даражада илм ато этсанг». Йигит Ҳақ Таологa зор-зор йиғлади. Уйқу ғалаба қилиб, кўзлари юмилди. Тушида Ҳожи Баҳоуддинни кўрди. Ул киши: «Эй жигаргўшам Ҳабибуллоҳ, сен Самарқандга боргил, унда менинг муридларимдан бўлмиш бир подачи бордир. Андин таълим олгил. Сўнгра, Бухоро халқини ҳақ йўлга даъват қилгил» деди. Уйқудан уйғонган ўғлон Самарқандга бориб, Андаржон исмли сўфи подачини топди. Унга мурид ва мухлис бўлиб кўп замон ундан таълим олди. Кунлардан бир кун, шайх ҳазрати Ҳабибуллоҳга деди:

- Сен Бухорога боргил. Халқни мурид айлагил. Мен сенга ижозат бердим.

Алқисса, Ҳабибуллоҳ устоз даъвати билан Бухорога борди. Халойиқ орасида ғайри шаърий ишларни кўрса, амри маъруф қилди ва ҳақ йўлга чорлади. Пировардида бу кишининг довруғи подшоҳга етиб борди. Уламо аҳли шайх Ҳабибуллоҳни ҳақ авлиё деб, у кишига аввал шоҳ, кейин эса барча олим уламо мурид бўлди. Бухорода қанча бидъатли ишлар бўлса, барчаси кесилди. Бухороликларнинг тун-кун тафиқлари орта бошлади. Шайх Ҳабибуллоҳнинг машҳурлиги элдан-элга ёйила бошлади.

Суфи Оллоёр (раҳиматуллоҳ таоло) қиссаси - Нозим (раҳматуллоҳ алайҳи) сўзлари: - Самарқанд элинда Минглон деган бир овул бор эди. Шу овулда Темирёр деган ғоятда солиҳ ва тақволи кимса яшарди. У киши ўғил фарзандлик бўлди, отини Оллоҳёр қўйди. Оллоҳёр илм ўрганди. 25 ёшида Бухоро подшоҳи уни бож маҳкамасига тўра қилди. Фисқў-фужур билан қалби банд Оллоҳёр халққа кўп ранж-озор етказар эди. Халқ фарёд қилиб, шайх Ҳабибуллоҳга Оллоҳёр тўра устидан шикоят қилди. Шунда шайх айтди:

— Сабр қил, мен уни худди сизлардай айлайин,-деб қўлларини дуога кўтарди. - Ё раб, бу тўрани булардек ғариб кўнгил айлагин. Дунё ва охират муродини бергил.

Бу сўзлар шайхнинг оғзидан чиқмасданоқ Аллоҳ Таоло дуосини қабул айлади. Шул сабабдан Оллоҳёр тўранинг кўнглига ғавғо тушиб, шайх ҳазратларининг олдига йиғлаб келди.

Маним бошимға хуш савдо тушубдур.
Кўнгил бозорина ғавғо тушубдур.
Дедим: «Эй тан, на савдодур, на ишдир,
Сипоҳингга қилич бирла урушдир».

Шайхдан муридликка олишни сўради. Шайх: «Сизга ўхшаган тўраларнинг мақоми бундоғ ер эмасдур. Бу ғариблар мақомидур...» деди.

Бу сўзларни эшитгач, Оллоҳёр зор-зор йиғлади. Шунда шайх деди:

- Мен сени муридликка қабул қиламан, аммо икки шартим бор. Бири шулки, Бухорода қанча уй бўлса, барчасига кириб, тиланчилик қиласан. Иккинчи шарт шулки, қассобга бориб, менга бир қўйнинг бошини ва тўрт оёғи ҳамда тезакли ичак қорнини бир йўла олиб келгайсан.

Алқисса, Оллоҳёр тиланчилик қилди. Сўнгра қассобга борди. Шайх айтган нарсаларни харид қилди. Бир қўлига қўйнинг бошини, иккинчи қўлига тўрт туёғини тутди. Тезакли ичак қорнини эса бошига дастор қилиб чирмади. Тезаги соқол-бўйнидан оқар эди. Бухоро одамлари бу ҳолни кўриб таажжубдан қотиб қолдилар. Дедиларки, «Оллоҳёр тўра телба бўлган».

Айтмишлар - Оллоҳёр қассоб тарафидан шайхнинг олдига етиб боргунча вилояти сўғрон (авлиёлар мақоми) мақомига етмиш. Шундан сўнг тўра шайх хизматида 12 йил қолиб, тасаввуфда кушуфот ва мақомот ўринларига эришди. Оллоҳёр тўртта китоб тасниф қилди.

1.»Маслакул мутақин», («Тақводорлар йўли»):

2. «Муродул орифин» («Орифлар муроди»):

3. «Махзанул мутийин» («Итоаткорлар хазинаси»):

4. «Саботул ожизин» («Ожизлар саботи»).

Бу тўрт китобни битиб, халойиқ орасида кароматн машҳур бўлди. Шайх Ҳабибуллоҳнинг муътабар халифаларидан бирига айланди. Энди бу зотнинг «Саботул ожизин» китоби мазмунига киришсак:

Санолилҳолиқи ғаброу афлок,
Яратди қатраидин гавҳари пок.

Яъни мақтов Аллоҳ Таологa бўлсинки, кўкларни ва ерларни яратди. Иккаласида инсон боласи учун ибрати кўпдир. Эй инсон, Аллоҳнинг нақадар қудрат эгаси эканлигига қараки, у бир қатра томчидан гавҳари покни - инсонни яратди.

Самовот уйини тутди муаллақ,
Жаҳона ҳукмини кўрсатди мутлоқ.

Яъни самовот уйини тиргаксиз яратди, тутди. Бутун жаҳонга ўз ҳукмини беистисно кўрсатди. Булардан ибрат олиб, Аллоҳ Таолонинг яккаю-ягоналигига иқрор бўлгайсизлар.

Падид этди жаҳон ичра фавосил,
Қилур ҳар фасл турлик нашъа ҳосил.

Яъни Аллоҳ Таоло жаҳон ичра фаслларни яратди. Ҳар бир фасл турли нашъа ҳосил қилди. Қишда ҳаммаёқни қор қоплаб музлаган бўлса, баҳорда музлар эриб, тамомий мавжудот уйқудан уйғонади. Ёз фаслида ҳаво беҳад даражада исиб, мевалар ғарқ пишади. Кузда эса ҳосил йиғиштириб олинади, барглар тўкилади...

Ҳалиллулоҳ учун ёндирдилар нор,
Қадам қўймай ўшал ўт бўлди гулзор.

Яъни, Иброҳим алайҳиссаломни Намрут ўтга отди. Иброҳим алайҳиссаломнинг оёқлари ўтга тегмасдан бурун, ўтнинг ичи тамом гулзорга айланди. Иброҳим алайҳиссалом ўтдан халос бўлдилар.

Ғазаб ел Одиларни қилди нобуд,
Эди ул ел насми тобе Ҳуд.

Яъни, Аллоҳ Таолонинг юборган қаҳр-ғазаб шамоли Од қавмини йўқ қилди. Худди ўша шамол бир вақтнинг ўзида Ҳуд пайғамбарга эргашганларга юмшоқ мулойим ел бўлди.

Агар амр этса кимни Форицул, фарқ
Келур ҳар устидин бир лаҳзада Шарқ.

Агар Аллоҳ Таоло - Форицул фарқ (тонгини эритувчи, кундузни кечадан ажратгувчи) бировни Мағрибдан Машриққа келтиришга буюрса, бир лаҳзада ҳеч бир уловга муҳтож бўлмасдан ҳозир булур. Чунки...

Нечуким, дўстини сўлбони кавнайн,
Етурди соатида қоба қавсайн.

Яъни, ажабланма зеро, дунё ва охират подшоҳи бўлмиш Аллоҳ Таоло ўзининг ҳабиби Муҳаммад салоллоҳу алайҳи вассаломнинг бир лаҳзада - «соатида» тўртинчи осмондан ўтказиб, Сидратул мутаҳо ёғочига ошириб - Жабройил алайҳиссаломга ёйнинг икки оралиғичалик яқин этди.

Агар амр айласа кавнайн барпой,
Қилур бир пистанинг пўчоғина жой.

Яъни, Аллоҳ Таоло амр айласа дунё халқи бир охират халқининг барини тўплаб, бир пистанинг пўчоғига жой қилади. Бундай ишлар Ҳақ Таологa мушкул эмасдур. Чунончи,

Дедилар, ҳазрати руҳил оламини,
Қанот ёйса тутар рўйи заминни.
Онингдек Жабройил сидра парвоз,
Муҳаммад енгида айтур эди роз.

Яъни, ривоятда шундай дедиларки, «Ҳазрати Жабройил агар қанотларини ёйса бутун ер юзини бори оламни қоплаб ва буркаб олади. Ана шундай улкан Жабройил алайҳиссалом баъзи вақтларда сидратул минтаҳо дарахтидан тушиб, Муҳаммад алайҳиссаломнинг тўнлари енгидан кириб, ваҳий сўзларини айтар эди».

ЮРТГА КЕЛГАН ТЎЙ

Биз ўзбекларда яхши удумларимиз азалдан-азал қадрланиб, авлоддан-авлодга ўтиб келади. Маълумки, буюк Соҳибқирон Амир Темур бобомиз таваллудининг 660 йиллигини нишонлаш республикамиз узра катта тўйга айланиб кетди. Ўзбекнинг бирор тўйи ёки шодиёнаси спорт байрамисиз ўтмайди. Тўйга тўёна деганларидек, касаба уюшмалари «Ўзбекистон» жисмоний тарбия ва спорт жамияти жумладан, Республика «Пахтакор» жисмоний тарбия ва соғломлаштириш клуби ташаббуси билан қишлоқ хўжаликлари техникумлари ўртасида футбол кубоги бўйича ўтказилган мусобақа бу спорт турининг оммавий тус олишига олиб келди. Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Ўзбекистон агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон мева сабзавот-узум саноати уюшмаси жонкуярларининг бу мусобақани қўллаб-қувватлаши яққол фикримиз далилидир.

Энди мусобақа натижаларига келадиган бўлсак, аввало футболчиларимиз тўрт зонага бўлинишиб куч синашдилар. Сўнгра зона ғолиблари Қибрай ўйингоҳида ғолиблик учун тўп сурдилар. Қизғин баҳслар остида ўтган бу учрашувларда ғолиблик Қашқадарё вилояти вакилларига насиб этди. Тошкент вилояти вакиллари иккинчи, Наманган ва Хоразм вилояти футболчилари фахрли учинчи ва тўртинчи ўринларни бўлиб олишди. Энг муҳими, бу учрашувлар ҳар бир иштирокчи ва ишқибознинг эсида қоладиган бўлди.

КИМ ҒОЛИБ?

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қароридан сўнг, спортнинг бу тури кун сайин оммалашиб бормоқдаки, ҳатто банк ходимлари ҳам ўз жамоаларига эга бўлишмоқда. Жиззах вилояти Марказий банк бошқармасининг ҳисоб-китоб касса маркази бошлиғи Бахриддин Бекжонов ташкилотчилиги туфайли вилоятдаги 8 та банк ўртасидаги бўлиб ўтган мусобақа фикримиз далилидир.

Турнир яхши ташкиллаштирилганлиги ва энг муҳими чиройли ўйинларга бой бўлганлиги билан кўпчиликка ибрат бўларли ва эсда қоларли бўлди. Айниқса, «Савдогарбанк» ва «Тадбиркорбанк» жамоалари ўртасидаги финал мусобақаси ишқибозларнинг эсидан чиқмаса керак. Кескин курашлар остида ўтган ўйиннинг асосий қисми 2:2 ҳисобида тугагач, қўшимча вақт берилди. Яна дуранг 3:3 беш мартадан тепилган 11 метрлик жарима тўплари ҳам ўйин тақдирини ҳал қила олмади. Ва ниҳоят сўнгги чора биттадан жарима тўп белгиланди. Омад «Тадбиркорбанк» жамоасига кулиб боқди. Лекин шу ўринда чиройли ўйин кўрсата олган «Савдогарбанк» жамоасининг руҳан ғалаба қозонганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Айниқса, Шуҳрат Одиловнинг баланд сакраб бошдан ошириб тепган тўпи дарвоза тўрига тушганда мухлислар ҳайратда қолишди. Ҳатто «Сўғдиёна» клубининг раҳбарлари ҳам Шуҳратни ўз жамоасига таклиф этишмоқда. Ҳакамлар ҳайъати ҳам ушбу жамоага турнирнинг энг зўр командаси унвонини беришди. «Савдогарбанк» бошқарувчиси Шуҳрат Сатторов яхши ўйинчиларга пул мукофотлари берди.

МИЛЛИЙ ЧЕМПИОНАТДА

Олий табақа жамоалари 10-тур ўйинларини якунлашди. Ўтказилган 8 учрашувда дарвозаларга 22 та тўп киритилди. Марғилон шаҳри ва Тошкент вилоятининг «Дўстлик» жамоаси стадионларида ушбу турнирнинг икки учрашуви бўлиб ўтди. Марғилонда «Атласчи» клуби, Андижоннинг «Наврўз» жамоасини қабул қилди. Тенг кураш остида ўтган учрашув 2:2 ҳисобида якунланди. «Дўстлик» жамоаси футболчилари «Косонсой» клуби жамоаси билан бўлган учрашувда эса тўла устунликка эришди. Ҳисоб 5:0 10-тур дан сўнг Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси 26 очко жамғариб, турнир жадвалини бошқариб боряпти.

ДУНЁ СПОРТ САҲНАЛАРИДА

Айни кунларда чипор тўп ишқибозларининг Англияда ўтаётган 10 Европа чемпионати кўнгилларга футболий рушнолик олиб кирди албатта. Бу фақатгина чарм тўп шайдоларининг ўзларигагина аён. Кескин қизиқарли курашлар остида бўлиб ўтган навбатдаги ўйинлар натижаларига келадиган бўлсак: «А» гуруҳда Англия терма жамоаси Шотландиялик футболчиларни 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб 4 очко билан ўз гуруҳларида карвонбошилик қилишмоқда. Иккинчи йўлланмага даъвогарлардан Голландия футболчилари эса Швейцарияликларни шу (2:0) ҳисобида доғда қолдиришди. «В» гуруҳида Болгария, Руминия футболчилари учрашувида 1:0 ҳисоби қайд этилган бўлса, Франция, Испания терма жамоаларининг ўйиндаги ҳисоб дуранг 1:1. Бу гуруҳда тўрттадан очко жамғаришган Болгария ва Франция терма жамоалари чорак финал йўлланмасига номзодлардан бўлиб турибдилар. «Д» гуруҳи пешқадами Туркия футболчилари эса Португалия жамоасига 1:2 ҳисобида имкониятни бой беришди. Хорватиялик футболчилар эса шу турнирнинг собиқ чемпиони Дания терма жамоасини 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. «С» гуруҳда қатнашаётган Россиялик футболчилар бу галги учрашувда Германия жамоасига 0:3 ҳисобида имкониятни бой берган бўлсалар, Чехия терма жамоасининг Италиялик футболчилар устидан 2:1 ҳисобида ғалабаси ишқибозларини ҳайратда қолдирди. Бу гуруҳда 6 очко билан Германияликлар якка пешқадам бўлиб олишди. Иккинчи йўлланмага эса даъвогарлар сони 3 та. Россиялик футболчилар икки мағлубиятдан сўнг ҳам умидларини узганича йўқ. Кўрайликчи кейинги учрашувлар нимани кўрсатар экан. Эслатиб ўтамиз Навбатдаги учрашувлар 18-19 июнь кунлари бўлиб ўтади. Сўнгра чорак финалга чиқадиган жамоалар аниқланади.

Улуғбек МИРЗОАҲРОР.

АЪЛО БАҲОГА САЗОВОР ТУРНИР

Тошкент «Челленжер» аёллар халқаро турнири ниҳоясига етди. Шанба куни жуфтлик теннисчилар ғолиби аниқланди. Тошкентдаги «Динамо» теннис кортига жаҳон теннис таснифида 282-ўринни эгаллаб турган украиналик Елена Татаркова, Елена Брюховец жуфтлиги олмониялик Катринг Кильш ва Австриялик Робин Мавдслай жуфтлиги чиқдилар. Учрашувнинг биринчи сетида 6:4 ҳисобида ғалаба қозонган украиналик жуфтлик иккинчи сетда осонгина 6:2 ҳисобида ғалаба қозониб, биринчи ўринни эгаллашди.

Якшанба куни якка теннисчилар баҳсида жаҳон теннис таснифида 356-ўринни эгаллаб турган австриялик Патрисия Вартуш ҳамда шу кунгача номаълум жаҳон теннис таснифида 1007- ўринда турган олмониялик Катринг Кильш бахслашди. Биринчи сетда осонгина 6:1 ҳисобида ғалабага эришган австралиялик теннисчи иккинчи сетда бироз қаршиликка учради. Тажрибали Вартуш ўйинда бурилиш ясаб, иккинчи сетни ҳам 6:4 ҳисобида ўз фойдасига ҳал этиб илк бор Тошкент «Челлинжер» аёллар халқаро турнири ғолиби бўлди. Финал баҳслари якунлангач ёпилиш маросими бўлиб ўтди. Маросимда Республика Бош вазири муовини хотин-қизлар қўмитасининг раиси Дилбар Ғуломова, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов ва бошқа меҳмонлар иштирок этишди. Мусобақа ғолиби австриялик Патрисия Вартушга 3850 АҚШ доллари ва Ай Ти Пи 25 очкосига эга бўлди. Шунингдек унга қимматбаҳо ва эсдалик совғалари ҳам тантанали равишда топширилди.

«Энг ёш қатнашчига таъсис этилган совринни 14 ёшли тошкентлик маҳоратли теннисчи Ирода Тўлагановага Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова топширди.

Ҳа, Тошкент «Челленжер» халқаро аёллар турнирида Олмония, Австрия, Америка Қўшма Штатлари, Австралия, Франция, Голландия, Испания каби дунё миқёсида етакчи ўринларни эгаллаб келаётган давлатларнинг иштироки Республикамизда спортнинг теннис тури тезлик билан ривожланаётганлигидан нуфузи ошаётганидан дарак беради.

С.МАХМУДОВ.

МУНАЖЖИМ ТАЪБИРИ: САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ!

18 июнь кунидан бошлаб ошқозон касалликка мойил бўлиб туради. Шу боис жарроҳлик тиғи аралашуви билан кечадиган муолажаларни иложи бўлса бирор кунга кечиктириб турган маъқул. Аммо мазкур кунда тишларни протезлаш, оёқларни даволаш муолажаларини ўтказиш учун қулай фурсатдир. Шунингдек, модда алмашинув билан кечадиган касалликларни ҳамда тана аъзоларини туздан тозалаш ҳам яхши натижа беради. Иложи борича хушфеъл бўлиб ўзаро муомалада эҳтиросларга берилиб кетмаслик ҳам танангиз аъзоларининг ортиқча зўриқишидан ҳалос этиш омилларидан бири ҳисобланади.

19-21 июнь кунлари эса юрак касалланишга мойил бўлиб туради. Шу боис мазкур кунларда юракни зўриқтиришга сабаб бўладиган ҳис-ҳаяжонлардан тийилиб турган маъқул. Кўкрак қафаси ва бел атрофида жарроҳлик тиғи аралашуви билан кечадиган тиббий муолажаларни тўхтатиб турган ҳам маъқул. Бунга мазкур кунларда радикулит хуруж қилиб қолиш хавфи ҳам сабаб бўлади. Жисмоний зўриқишлардан ҳам иложи борича тийилиб турган маъқул. Мазкур кунларда томир ва асаб хасталикларини даволаш яхши натижалар беради. Кўриш аъзолари, тизза ва бўғимларда ўтказиладиган муолажалар ҳам яхши натижалар беради.

18-19 июнь кунлари томоқ хасталикка мойилроқ бўлиб туради. Мазкур кунларда ўз салбий эҳтиросларингиз устида ишлаш ҳам ўз хато ва камчиликларингиз юзасидан тўғри хулосалар чиқара олишингизга қулай фурсатлар туғдиради. Яъни, Сизнинг беҳудага асабингизни қўзғаттан, жаҳлингизни чиқарган ҳодисаларни эслаш ҳам қаттиқ қўрқишга дучор бўлишликдан сақланишга ўргатади. Қолаверса, ўзингизнинг ва ёнверингиздаги биродарларингизнинг асаблари таранг тортилган вазиятларнинг ҳам олдини олишга кўмак бериши табиий.

20 июнь куни кекирдакка эҳтиёт бўлиб юриш керак. Мазкур кун оила аъзоларингиз даврасида кўпроқ бўлишни тавсия этамиз. Зеро, мазкур кун анъаналар рамзи кунидир.

21 июнь куни иложи борича қизилўнгач фаолиятига диққат қилган маъқул. Мазкур кунда қизилўнгач касалланишига мойил бўлиб, қайт қилиш ҳолатларига мойил бўлиб туради. Мазкур кунларда оч юриш, гўштлардан тайёрланган маҳсулотларни истеъмол қилишдан ҳам тийилиб турган маъқул.

22-23 июнь кунлари эса ошқозон-ичак тракти нозиклашган бўлади. Шу боис парҳез таомларига ҳам эътибор бериб, истеъмолда қўллаш маъқул. Ошқозон ва ичакларда ўтказиладиган жарроҳлик тиғи аралашуви билан кечадиган муолажаларини, ташхисни тўхтатиб турган маъқул. Мазкур кунларда жигар ва қон ҳамда тери ҳасталикларини даволаш яхши натижалар беради.

23 июнь куни қаттиқ қўрқиш ҳолатларига тушишга мойиллик бўлганлигидан юрак фаолияти зўриқиши мумкин. Шу боис ҳис-туйғулар ва эрк имкониятларини бир оз чегаралаб, келиб чиқиши мумкин бўлган руҳий қўзғалишларнинг олдини олиш мумкин.

24-25 июнь кунлари буйрак, буйрак усти, ошқозон ости безлари нозиклашган бўлади. Шу сабабли мазкур кунларда кўп суюқлик ичишдан ва натижада буйракни зўриқтиришдан сақлашни тавсия этамиз. Қолаверса мазкур аъзоларда жарроҳлик тиғи аралашуви билан кечадиган тиббий муолажаларни тўхтатиб турган маъқул. Аммо пластик пардоз жарроҳликларини ўтказиш яхши натижалар беради.

24 июнь куни эрталаб тиш дўхтирига боришдан тийилиб турган маъқул. Қолаверса бош мия қутиси аъзоларида ўтказиладиган жарроҳлик тиғи аралашувлари билан кечадиган муолажаларни эса тўхтатиб турган маъқул.

25 июнь куни ўз ҳис-туйғуларингизни бир оз чеклашни, айтаётган сўзингизга диққат қилиб ҳатти-ҳаракатларингизни жиловлашни маслаҳат берамиз. Чунки арзимас баҳона сабаб бирор ҳамсоянгизнинг дилини ранжитиб қўйишингизга ҳам фурсат бўлиб қолиши мумкин. Шу боис уйда шам ёқиб, бирор дуони ўқиб, ўзингизга, ёру-биродарларингизга саодатлар, имон тилаб хайрли онларингизни эслаб ўтиришни тавсия этамиз.

САРАТОН (22.06-21.07) ойида таваллуд топганларни қутлаймиз. Ҳаётда ўз мақсад ва орзуларингизга интилиш йўлларини аниқ белгилаб олишларингизга тилак билдирамиз. Сизлар ошқозон ва овқат ҳазм қилиш аъзоларингиз фаолиятига ҳушёр бўлишингизни тавсия этамиз. Озиқ-овқатда шакар, крахмал, ёғ моддаларига бой маҳсулотларни камроқ ишлатишни тавсия этамиз. Аммо истеъмолда протеин (оқсил) моддаларига, фтор, кальций элементларига бой бўлган маҳсулотларни кўпроқ истеъмол қилишни тавсия этамиз. Сут маҳсулотлари, пишлоқ, карам, пиёз, апельсин, тухум сариғини, қора нонни истеъмолда ишлатишни тавсия этамиз. Ҳаддан ташқари тўйиб овқат ейишдан тийилиш баъзи нохушликларнинг олдини олишда муҳим омил ҳисобланади.

Саломат бўлинг!

ЎЗИНГИЗНИ ҲОРҒИН СЕЗСАНГИЗ...

Иш пайтида гавданинг бир хил ҳолатда туриб қолишидан бош, мускуллар, бўйин, елкаларда оғриқ пайдо бўлиб, ўзингизни юк босгандек зил-замбил, ҳорғин сезсангиз, қуйидаги машқлар билан шуғулланишингизни тавсия қиламиз.

Бош оғриғингизга сабаб бўладиган иккита муҳим мускулингизни топиб, уларни уқалайсиз. Трапеция шаклидаги мускуллар орқа миядан елкаларга, ёнбош эгизак мускуллар эса қулоқлардан бўйинга томон йўналган. Деразa ёки форточкани очиб қўйиб, машқларни бошлайверинг. Бошингизни эркин тутинг. Кўрсаткич бармоқларингиз билан иккала ёнбошингиздаги мускулларни уриб-уриб қўйинг, уқалашда давом этинг. Энди трапеция шаклидаги мускулни уқалайсиз. Иккала қўлингизнинг кўрсаткич бармоқларини озгина қисган ҳолда, юқоридан пастга қараб доира шаклида ҳаракатлар бажарасиз.

Ҳамма бармоқларимиз билан бўйнингизни шапатилайсиз ˙ аввал бошингизни чапга, сўнгра ўнгга эгиб, мускулларингизда ёқимли илиқ ҳароратни сезсангиз, уқалашни тугалланг.

Энди елка машқларини бажарамиз. Чап кафтингиз билан ўнг елкангизни ушлаб, бошингизни чап елкага томон эгиб, бўйин ва елка мускулларингизни таранглаштиринг. Ушбу машқни ҳар томонга 3-5 мартадан такрорланг.

Стулга яхши ўрнашиб, қўлларингизни эркин туширинг. Елкаларингизни имкони борича баландроқ тутиб, чуқур нафас олинг. Шу ҳолатингизни бир неча секунд сақлаб, нафас чиқариб, елкаларингизни туширинг. Бошингизни кўтариб, чуқур ва текис нафас олинг. Бир неча секунддан сўнг аввалги ҳолатингизга қайтинг. Машқни 3-4 марта қайтаринг.

Иккала қўлингиз бармоқлари билан пешона ва бошингизни маҳкам босиб, уқалаб чиқинг. Бундай машқ қон айланишига ёрдам бериб, бош оғриғини қолдиради.

Бахтинг, ризқинг тўкис бўлсин, болажон! А. Жума сурат-лавҳаси.

Мамлакатлар, одамлар, одатлар

ҚУЁШ ЯНА ҚАНЧА ВАҚТ НУР СОЧИБ ТУРАДИ?

Ҳар куни эрта билан Қуёш чиқади, кечқурун эса ботади. Қуёш чиқиши улуғвор ва гўзал бир манзара: дастлаб уфқнинг шарқий томонидан осмон секин-аста оқара бошлайди, сўнгра қизара бошлайди, кейин эса уфқ ёппасига қирмизи алвон билан лаъллашади. Барча нарса жонлана бошлайди: қушлар ҳониши эшитилади, асаларилар гуллар оғушига интилади, барча мавжудот Қуёш чиқишини тантана билан кутиб олади.

Қуёш — Ерга энг яқин юлдуз. Қуёш қизиган газ ҳолатидаги улкан осмон жисмидир. Қуёш нури ҳар сонияда 300.000 километр тезликда тарқалиб, 8,5 дақиқада Ерга етиб келади.

Қуёш билан Ернинг оралиғи 149,5 миллион километр. Киши ҳар куни 30 километрдан йўл юрса, Қуёшга 13.000 йилдан кейин, поезд соатига 100 километр тезлик билан юрса, 160 йилдан кейин, Космик ракета эса 5 ойдан кейин Қуёшга етиб бориши мумкин.

Қуёш лаққа чўғ, қизиган газдан иборат. Қуёш сатҳидаги ҳарорат 6.000 даража, унинг марказий қисмидаги ҳарорат эса 20.000.000 даража иссиқ.

Қуёш жуда улкан самовий жисм бўлиб, Ер Қуёшга нисбатан бамисоли бир нуқтадир. Агар Қуёшнинг ичи кавак деб фараз қилинса, унинг ичига 1.300.000 та Ер куррасини жойлаштириш мумкин бўлур эди.

Қуёшнинг фаолияти даврий ўзгариб туради. Қуёш фаолиятининг юксалиш ва сустлашиш даври ўртача 12 йилда такрорланади. Қуёш фаолиятининг 12 йиллик даври мучал йил ҳисоби тақвими билан мос келади. Ўзбекистон байроғидаги 12 юлдуз тасвири ўн икки йиллик мучал йили ва 12 буржнинг тимсолидир.

Мутахассисларнинг таъкидлашига кўра, инсоннинг соғлиги, руҳий ҳолати, меҳнат фаолияти кўп жиҳатдан Қуёш фаолиятига боғлиқ. Ҳатто табиатда рўй бериб турадиган офатлар, бахтсиз ҳодисалар ва хасталиклар Қуёш фаолиятига боғлиқлиги тажрибалар билан исботланган. Ернинг оҳанрабо (магнит) майдонида, Қуёш фаолиятига боғлиқ ҳолда кучли магнит тўлқинлари рўй берганда, тутқаноқ хасталиклари хуруж қилади, бахтсизлик ҳодисалари содир бўлади.

Қуёш бағрида, ядро реакциялари рўй бериши натижасида фазога узлуксиз равишда катта ёруғлик ва қувват (энергия) тарқалиб туради. Қуёш коинотта жуда улкан миқдорда қувват чиқаради. Бу қувватнинг 2.200 миллиондан бир улушигина Ерга етиб келади. Ер юзига етиб келадиган қувват 231 триллиард от кучига тенг бўлган двигателни ҳаракатлантира олади.

Ернинг Қуёшдан оладиган қуввати (энергияси) Ер бағридаги мавжуд жаъми ёқилғи заҳираларидан ҳам кўп. Фақат Тошкент шаҳри ҳудудига бир йил мобайнида Қуёшдан келадиган қувват миқдори 37 миллион тонна кўмир ёқилганда чиқадиган қувватга тенг.

Агар Қуёшнинг Ерга келадиган ҳамма қувватидан тўлиқ фойдаланиш имконияти бўлса эди, сайёрамиз — Ернинг экин майдонларини 7 баробар яъни 10 миллиард гектарга кенгайтириш мумкин бўлур эди. Бу эса тахминан 50 миллиард кишини озиқ-овқат билан таъминлаш имкониятини берган бўлур эди.

Ҳозирги вақтда Қуёш энергиясидан халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали фойдаланилмоқда: иссиқ хоналарнинг кўпчилиги Қуёш нури билан иситилмоқда, Қуёш уйларни иситмоқда, шўр сувни чучитиб бермоқда...

Шулар билан бирга Қуёш энергиясидан беморларни даволашда, турли хасталикларнинг олдини олишда фойдаланилмоқда. Яқин келажакда электр станциялари ҳам Қуёш энергияси билан ишлай бошлайди.

Шунча катта энергия манбаи бўлмиш Қуёш яна қанча вақт нур сочиб туриши мумкин?

Қуёш ядро реакцияси туфайли энергия ажратади. Бу реакция жараёнида Қуёш таркибидаги водород гелийга айланади. Қуёш таркибидаги водород сарфланавериши натижасида Қуёшнинг секин-аста совиб бориши табиий ҳолдир.

Қуёшдаги водород гелийга айланган сари энергиянинг Қуёш чеккасига тарқалиши қийинлашади, бинобарин, энергия Қуёшнинг марказий қисмида тўпланаверади. Бу эса Қуёшнинг марказий қисмидаги ҳароратнинг янада кўтарилишига сабаб булади. Шундай қилиб, Қуёшдаги водород заҳираси тугашига яқин Қуёш радиацияси ҳозиргига нисбатан 100 баробар ортади. Ер юзидаги ҳарорат 100 даражадан ҳам юқори кўтарилади, уммон, денгиз ва дарёдаги сувлар қайнаб кетади...

Қуёшдаги ядро энергияси манбаи тугагач, Қуёшнинг ҳажми кичрая боради. Энергия манбаи тугагандан кейин 5 миллион йил ўтгач, Қуёш чиқарадиган энергия миқдори ҳозирги даражасига тенглашади. Қуёшнинг ўлчами эса ҳозирги ўлчамидан 10 баробар кичраяди.

Шундан кейин, Қуёш секин-аста совий бошлайди.

Ер юзасидаги ҳарорат минус 200 даражагача совиши мумкин. Қуёш ҳажми тобора кичрайиб, қорайиб қолади.

10 миллиард йиллардан кейингина Қуёш шундай ҳолатта тушиши мумкин. Аммо бу давр мобайнида инсониятнинг 100—150 миллион авлоди алмашинади. Инсониятнинг ривожланган юксак ақл-идроки бундай офатдан қутулиш тадбирлари воситаларини топиши мумкин.

Миртортуқ МИРАБДУЛЛОҲ ўғли.

Ўзингизни билинг!

НИМАНИ КЎПРОҚ ХУШ КЎРАСИЗ?

1. Қиймали димламадан укроп каби кўкатларни хуш кўрасиз (Ҳа, йўқ)

2. Сиз ошхонада таомлардан янги таомлар ҳозирлашни ёқтирмайсиз (Ҳа, Йўқ)

3. Паловнинг гуручини кўпроқ ёқтирасиз (Ҳа, Йўқ).

4. «Кабобхўрлик»-бунда қандайдир ноқулайлик сезасиз (Ҳа, Йўқ)

5. Сиз товуқни суйишдан кўра дарахтни арралаб қулатишни афзал кўрасиз (Ҳа, Йўқ)

6. Сиз ҳеч қачон каннибалларнинг қилмишини ёқтирмагансиз (Ҳа, Йўқ)

7. Яшил рангни ҳаммадан яхши кўрасиз (Ҳа, Йўқ)

8. Қондан тайёрланган колбаса ҳақида ўқишнинг ўзи Сизни даҳшатга солади (Ҳа, Йўқ)

Ушбу синов-сўровлар жавоблари бўйича тўпланган очколарингиз асосидаги хулосаларни келгуси сешанба куни ўқийсиз.

«ХАРИД ҚИЛИШНИ БИЛАСИЗМИ?» СИНОВ- СЎРОВЛАРИ НАТИЖАЛАРИ БЎЙИЧА ХУЛОСАЛАР:

Сиз 8 дан 16 гача очко жамғардингиз дейлик. Даромадингиз катта эмас- шунинг учун ҳар бир нарсани ўйлаб харид қиласиз. Бироқ ҳаддан ортиқ эҳтиёткорлик туфайли баъзан яхши харидни қўлдан чиқарасиз. Ахир баъзида Сиз узоқ вақтлар орзу қилиб юрган нарсангизни қарзга сотиб олишингиз ҳам мумкин-ку.

17 дан 25 гача очко тўплаганлар харид қилиш қоидаларини ўрганишларига тўғри келади. Маошдан кейинги дастлабки кунлардаёқ Сиз пулингизни ўйламай сарфлар экансиз. Шундай экан, пулингиз «бир пастда» тугаб, зарур буюмни унутишингизга ажабланишнинг ўрни йўқ. Бошқаларнинг гапига кўр-кўрона ишонавермай, ўзингизга зарур нарсани харид қилинг.

26 - 32 очко тўплаганларга ачинса бўлади. Улар «дўкон»сиз туролмайдилар. Сиз дўконга худди кинога боргандай ошиқасиз ва витрина Сизга гипнотик таъсир кўрсатади. Буюмнинг нархи Сиз учун муҳим эмас. Тўхтанг! Пулни ҳисоб-китоби билан сарфлашни ўргансангизчи? Ёки оила маблағини ишлатишни бошқаларга топшириб қўя қолинг.

Реклама

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги
Халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар республика маркази Фарғона вилояти ҳокимлиги маданият ишлари бошқармаси, Марғилон шаҳар ҳокимлиги

1996 йил 26-28 июнь кунлари Марғилон шаҳар маданият ва истироҳат боғида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг беш йиллиги ва соҳибқирон Ҳазрат Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб

Алла ижрочиларининг учинчи анъанавий республика кўрик-танловини ўтказади.

Кўрик- танлов 26 июнь куни соат 10да бошланади.
Ғолибларнинг якунловчи концерти 28 июнь куни соат 18 да бўлиб ўтади.
Кўрик-танловимизга марҳамат азизлар!

Ташкилий қўмита.

ТАШКИЛОТ СОЗЛАБ БЕРАДИ

Ҳар қандай қувватли ҳамда турли ишларни бажарадиган электр двигателлар (носинхронли, синхронли, коллекторли, ўзгармас ток генераторлари, стартерлар)ни шунингдек, маиший техникада фойдаланиладиган электродвигателларни созлайди.

Кафолат муддати 6 ой.

ТАШКИЛОТ СОТИБ ОЛАДИ

Эмалланган симларни, автошиналарни, сингдириладиган лок (лак)ларни, ГАЗ-24-10 автомашинасининг коробкали двигателини, турли рангдаги бўёқларни, балгаркаларни, 160,110,100,90,75 ҳамда 2,2; 5,5; 7,5; 15; 18 номерли двигателларни, КВТларни, подшипникларни, карбидни харид қилади.

ТАШКИЛОТ СОТАДИ

646-эритгични, кир ювадиган порошокни, турли модификациядаги ва қувватли электр двигателларни, 300 ли трубаларни, ЛБ-40, ДРЛ-250, ДРЛ -400 лампаларни, 500 втли лампаларни, турли хил кафелларни, рубероид (махсус картон)ларни, битум ва ОХП-10 ўт ўчиргичларни, офис ва юмшоқ мебелларни, ётоқхона гарнитурлари ва стенкаларни, 1,5; 2,3 ммли паронитларни, монтажли сантехникани, соябонларни, ККП-1 кабелли аравачаларни, ёғочни ишлаш дастгоҳларини, ШБ-5 ўтга чидамли ғиштларни, ХМ плиткаларини, электрорубильникларни, монтаж (йиғиш) белбоғларини, 40-50 ммли учбурчакларни, диаметри 12-18 ммли арматураларни сотади.

Ҳақ тўлаш усули турлича. Тўловга вексел ҳам қабул қилинади.
Боғланиш телефонлари: Чирчиқ шаҳри (37171) 5-36-89, 5-33-37.

ИШОНЧ

Бош муҳаррир
Саидакром САИДВАЛИЕВ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56-52-89
Масъул котиб — 56-52-78

БЎЛИМЛАР

Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт — 56-82-79. Ахборот ва спорт — 56-87-78. Маънавият ва маданият — 56-85-43. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш — 56-87-63.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 5-23-10. Бухорода — 3-50-10. Гулистонда — 2-24-98. Жиззахда —3-82-18. Навоийда —3-41-99. Наманганда — 6-22-10. Нукусда — 2-44-46. Самарқандда — 35-64-24. Термизда — 2-70-07. Тошкентда — 56-82-79. Фарғонада — 24-58-43. Урганчда — 6-03-40. Қаршида — 5-33-71.

Муҳарририятга келган қўлёзмалар (2 оралиқда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Таҳририят воситачилик қилмайди. Мақолалардаги ҳамда реклама ва эълонлардаги фикр- мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар ҳамда реклама ва эълон берувчилар зиммасидадир.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сешанба ва жума кунлари чоп этилади.
• Сотувда эркин нархда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.

• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди Офсет усулида босилди. Формати А-2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Нусхаси — 27.999. Буюртма Г- 0328. Босишга топшириш вақти — 20,00. Топширилди 21.00. Масъул навбатчи: Мирзаали АКБАРОВ

1 2 3 4 5 6